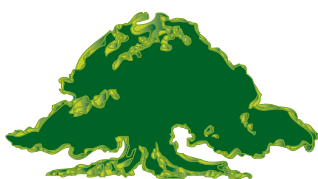

ÅRSRAPPORT 2017

HØLAND & SETSKOG
SPAREBANK

Nær og engasjert

Årsberetning 2017

Global utvikling

Verdensøkonomien viste i 2017 klare tegn på økt optimisme og sterkere vekst. Aktiviteten hos flere av Norges sentrale handelspartnere tok seg opp og arbeidsledigheten falt i flere land til lavere nivåer enn i perioden før finanskrisen. I tillegg så man høyere investeringsvekst og fortsatt sterk forbruksvekst. Utviklingen har vært understøttet av en svært ekspansiv pengepolitikk som har inkludert utradisjonelle tiltak, i form av verdipapirkjøp, i mange land. Det lave rentenivået må ses i sammenheng med en prisvekst som har holdt seg lav. I takt med at aktiviteten har økt har sentralbankene i flere land startet utfasingen av de ekstraordinære tiltakene, og også hevet styringsrenten enkelte steder.

USA var et av landene som var tidlig ute med rentekutt og verdipapirkjøp (kvantitative lettelser) for å stimulere til økt økonomisk aktivitet etter finanskrisen. Tiltakene har hatt ønsket effekt og i 2017 tiltok veksten, mens arbeidsledigheten ble ytterligere redusert. Den økende aktiviteten førte til tre rentehevinger fra den amerikanske sentralbanken FED gjennom året, samtidig som det ble iverksatt en gradvis nedskalering av sentralbankens balanse. Den pengepolitiske innstrammingen vil i noen grad kunne bli motvirket av skattereformen som ble vedtatt mot slutten av året.

I Eurosonen fortsatte bedringen i økonomisk aktivitet gjennom fjoråret, og veksten endte antagelig på sitt høyeste nivå siden før finanskrisen. Fremgangen var bredt basert med økt inntektsvekst og sterkere fremtidstro som igjen påvirket forbruk og investeringsnivå i en positiv retning. Prisveksten steg noe, men utviklingen var ikke tilstrekkelig sterk til at den europeiske sentralbanken gjorde endringer i den ekspansive pengepolitikken. Imidlertid ble det annonsert at verdipapirkjøpsprogrammet nå vil bli trappet ned. Verdipapirkjøpene vil etter planen bli avsluttet høsten 2018 dersom økonomien ikke opplever ytterligere tilbakeslag.

Situasjonen i fremvoksende økonomier tok seg også opp gjennom fjoråret. Veksten endte samlet sett på 4,5 prosent. Årsaken til fremgangen skyldtes i stor grad positiv utvikling i de råvareeksporterende økonomiene. Kina stod for et solid bidrag, med en vekst i overkant av 6 prosent. Veksten i Kina tilskrives ekspansiv finanspolitikk og høy aktivitet i boligmarkedet. Flere forhold taler for at Kinas veksttakt vil bli noe lavere fremover.

Norsk økonomi

Aktiviteten i Fastlands-Norge tok seg opp i 2017 etter et 2016 med den svakeste veksten siden finanskrisen. Veksten ble om lag fordoblet, til i underkant av 2 prosent. Dette ligger tett opptil den årlige veksttakten som Norges Bank forventer de nærmeste årene.

Boliginvesteringene har vært en av de sentrale bidragsyterne til økt vekst. Som følge av sterk prisutviklingen i boligmarkedet over flere år, og særlig i 2016, ble det igangsatt bygging av et betydelig antall boliger i 2017. I januar 2017 kom det et omslag i boligmarkedet. Prisendringen var særlig markant i Oslo, hvor prisene også hadde steget kraftig mot slutten av 2016. På tross av omslaget endte årsveksten i boligprisene i Norge på 5,7 prosent. Nedgangen fra begynnelsen av året sammenfalt med myndighetenes beslutning om videreføringen og tilstramming av boliglånsforskriften. Det er grunn til å anta at omslaget i markedet vil kunne påvirke boligbyggingen i årene fremover.

En tyngende faktor for veksten i norsk økonomi de senere år har vært fallet i oljeprisen, med påfølgende fall i oljerelaterte investeringer. Gjennom 2017 tok oljeprisen seg opp med om lag 10 USD per fat. Samtidig har nedgangen i aktivitet medført en rekke tiltak som har redusert kostnadsnivået i sektoren. Oljeinvesteringene har trolig nådd bunnen og vil øke i tiden fremover. Med forventninger om et høyere investeringsnivå også i øvrige bedrifter, ventes en positiv impuls fra realinvesteringer for økonomien fremover.

Positive utsikter, bedring i reallønnsvekst og et fortsatt lavt rentenivå ga grunnlag for en god forbruksvekst i husholdningene i 2017. Dette gjaldt særlig forbruk av tjenester. Husholdningene har imidlertid økt sin gjeldsbelastning ytterligere og er, gitt høy andel av boliglån med flytende rente, utsatt for endringer i rentenivået. Arbeidsmarkedet bedret seg gjennom året målt ved både arbeidskraftsundersøkelsen (AKU) og registrert ledighet hos NAV. Ledigheten var i november 2017 på 4,1%.

Prisveksten, målt ved konsumprisindeksen (KPI), ble betydelig redusert i 2017, etter å ha nådd en topp på 4,4 prosent sommeren 2016. Den relativt høye prisveksten i 2016 var i stor grad en konsekvens av at den norske kronen hadde falt i verdi, med påfølgende prisvekst på importerte varer. I 2017 avtok denne effekten og prisveksten ble redusert til i overkant av 1 prosent, et nivå godt under styringsmålet for pengepolitikken på 2,5 prosent.

Bedringen av situasjonen i norsk økonomi gjennom fjoråret var ikke av en slik grad at Norges Bank ønsket å heve styringsrenten fra 0,5 prosent. Sentralbanken la vekt på at man bør gå varsomt frem i rentesettingen, men at en første renteheving ikke er langt unna i tid dersom norsk og internasjonal økonomi utvikler seg som forventet.

Finanspolitikken bidro også i ekspansiv retning i 2017. Det strukturelle, oljekorrigerte underskuddet, som måler den underliggende pengebruken av oljeinntektene, økte til 220 milliarder kroner. Målt som andel av trend-BNP for Fastlands-Norge innebar dette en vekstimpuls i økonomien på 0,4 prosent. I forhold til kapitalen i Statens pensjonsfond utland (oljefondet) utgjorde underskuddet 2,9 prosent i 2017, en tidel lavere enn handlingsregelen. Regelen ble i 2017 redusert fra 4 til 3 prosent for å reflektere en lavere forventet realavkastning fra oljefondet (Statens Pensjonsfond Utland), hvilket isolert sett taler for lavere innfasing av midler fra oljefondet inn i norsk økonomi.

Lokalt engasjement

Visjon: Høland og Setskog Sparebank – lokal samfunnsbygger.

Banken har stort engasjement for lokal næringsutvikling, gjennom finansiering, kompetanse og engasjement i lokale næringsforeninger. Vi bidrar med betydelige gavemidler og har sponsoravtaler med en rekke lokale idrettslag. Banken har gjennom mange år hatt stipendordninger, studiestipender (2 x 50.000), kulturstipend (60.000) og idrettsstipend (2 x 20.000) og støtter en rekke kulturarrangement i vårt nærområde. Vi bidrar til ny svømmehall sentralt i kommunen og finansierer flere idrettshaller og andre idrettsanlegg.

Eierstyring og selskapsledelse

Visjon

Høland og Setskog Sparebank – lokal samfunnsbygger.

Forretningside

Høland og Setskog Sparebank skal bidra som lokal samfunnsbygger gjennom lokal finanskapital og kompetanse. Våre kunder skal oppfatte oss som totalleverandør av bank- og forsikringsprodukter, og som en viktig pådriver og partner i lokalsamfunnet.

Bankens etiske retningslinjer legger vekt på at vi skal være «Nær og Engasjert», med sterkt kundefokus og personlig service – "god å snakke med". Vi skal ha god kompetanse med høye etiske verdier og være en interessant arbeidsplass.

Forstanderskapet

Forstanderskapet (Generalforsamlingen) er Høland og Setskog Sparebanks øverste organ. Det er forstanderskapet som bl.a. fastsetter sparebankens vedtekter, velger styrets medlemmer, vedtar regnskapet og disponerer årets overskudd. Forstanderskapet skal se til at banken virker etter sitt formål i samsvar med lov, vedtekter og forstanderskapets vedtak. Forstanderskapet består av 19 medlemmer og sammensettes slik: Kunder og egenkapitalbevisiere velger hver for seg seks medlemmer, kommunen velger to medlemmer og de ansatte i banken velger blant de ansatte fem av forstanderskapets medlemmer.

Forstanderskapets valgkomité velges blant forstanderskapets medlemmer. Den består av fire medlemmer og fire varamedlemmer og skal ha representasjon fra alle de fire gruppene som er representert i forstanderskapet – kundevalgte, kommunevalgte, egenkapitalbevisieievalgte og ansattevalgte. Det er utarbeidet retningslinjer for valgkomiteens arbeid.

Styret

Bankens styre består av syv medlemmer, hvorav ett medlem og varamedlem er valgt av og blant de ansatte. Styret består av:

Styreleder Jarle Bergsjø ('67), Hemnes

- Veterinær, agronom, NVH (1991)
- Avdelingssjef Mattilsynet
- Medlem i styret i Høland og Setskog Sparebank siden 2008
- Styreleder siden 2009

Styremedlem John-Ivar Udnesseter ('62), Setskog

- Siviløkonom, Handelshøyskolen BI (1988)
- Økonomisjef Aurskog-Høland Kommune fra 2011
- Økonomisjef, PDC Tangen AS og PDC Holding, Økonomidirektør, 07 Gruppen AS
- Forstander i Setskog Sparebank 2004-2008, i kontrollkomiteen 2007-2008.
- Styreleder i Setskog Sparebank fra 2008
- Medlem i styret i Høland og Setskog Sparebank siden 2010

Styremedlem Liv Torhild Lorentzen ('66), Setskog

- Bedriftsøkonomstudier, lederkurs
- Butikksjef Vinmonopolet fra 2002
- Daglig leder Industri-Kontakt AS
- Forstander i Setskog Sparebank (1998-2008), leder 2006-2008, styremedlem 2008-2010
- Medlem i styret i Høland og Setskog Sparebank siden 2015

Styremedlem Siri Hidle ('65), Setskog

- Sivilagronom fra Norges Landbrukshøyskole
- Lærer ved Bjørkelangen videregående skole
- Representant i kommunestyret i Aurskog-Høland 2007-2011
- Medlem i styret i Setskog Sparebank fra 2004
- Medlem i styret i Høland og Setskog Sparebank siden 2010

Styremedlem Ragnhild Hauglum ('53), Bjørkelangen

- Adjunkt med opprykk, Statens lærerskole i handels- og kontorlag
- Avd. leder ved Bjørkelangen videregående skole
- Medlem i styret i Høland og Setskog Sparebank siden 2016

Styremedlem Åsmund Krogstad ('54), Løken

- Lederutdanning, BI
- Adm. direktør 07 Print Media AS, Driftssjef Lundebj Bokbinderi AS, Driftssjef Bongs Konvolutter AS, Adm. dir. PDC Konvolutter AS
- Medlem i styret i Høland og Setskog Sparebank siden 2009

Styremedlem Øystein Heggedal (ansatterrepr.) ('65), Rømskog

- Salgskonsulent i PDC Tangen
- Ansatt i Setskog Sparebank siden 2006
- Medlem i styret i Setskog Sparebank siden 2009
- Medlem i styret i Høland og Setskog Sparebank siden 2010

Styret utarbeider hvert år en plan for sitt arbeid med vekt på mål, strategi og gjennomføring. Bankens internkontrollsystem blir hvert år gjennomgått av styret for å sikre at banken drives i samsvar med bankens interne ansvars- og oppgavefordeling, strategiplan og etiske retningslinjer. Styret gjennomfører årlig ICAAP. Styret fastsetter administrerende banksjefs lønn og annen godtgjørelse. Styret som helhet fungerer både som revisjonsutvalg, risikoutvalg og godtgjørelsesutvalg, og har ikke oppnevnt særskilte komiteer. Styrets godtgjørelse fastsettes av forstandskapet. Det er ikke etablert bonusordninger eller andre former for variabel kompensasjon til styremedlemmer eller administrerende banksjef. Samtlige styremedlemmer er egnethetsvurdert i henhold til bankens retningslinjer.

Ledelsen

Adm. banksjef John Sigurd Bjørknes ('62)

- Siviløkonom, MBA-Finance/Banking, BI/University of Wisconsin, USA (1988)
- Fabrikkssjef ved Norsk Wavin AS, adm. dir. i Løvenskiold Trelast AS, økonomisjef Løvenskiold-Vækerø AS
- Styremedlem i Bjørkelangen Torg AS, Bjørkelangen Stasjon AS og Bankenes Boligmegler AS
- Ansatt som adm. banksjef i 2008

Banksjef/NK Ole-Einar Holth ('61)

- Utdannelse innen ledelse og økonomi, Bankakademiet / Høgskolen i Akershus
- Tidligere styremedlem og leder i Finansforbundet i Terra-Gruppen
- Ansatt i Høland og Setskog Sparebank siden 1981

Administrativ leder Liv Jacklin ('60)

- Utdannelse innen ledelse og IT, Bankakademiet / Høgskolen i Akershus
- Erfaring fra Bergen Bank
- Styremedlem (ansatterrepr.) i Høland Sparebank 1998-2007
- Ansatt i Høland og Setskog Sparebank siden 1985

Kunderådgiver BM Carl-Fredrik Havnås ('65)

- Foretaksøkonom, NHH
- Avd. sjef Trykk Tangen AS, Produksjonssjef PDC Tangen AS
- Styreleder Bjørkelangen Stasjon AS, leder Bjørkelangen Næringsforening
- Ansatt i Høland og Setskog Sparebank siden 2007

Leder sparing og Livsforsikring/AFR Kjell Sæther ('57)

- Autorisert finansiell rådgiver, BI / Storebrand
- Livassurandør, Finansiell rådgiver Storebrand og UNI
- Ansatt i Høland og Setskog Sparebank siden 2008

Ledere skadeforsikring Jørn-Erik Sether ('65)

- Diplomøkonom, IHM Business School
- Forsikringskandidat, Forsikringsakademiet
- Salgssjef Næringsliv, Gjensidige, Region Innlandet
- Styremedlem Aurskog-Høland Utbyggingsselskap 1999-2004
- Ansatt i Høland og Setskog Sparebank siden 2009

Banksjef PM Kine M. Holtet ('80)

- BI, Eikaskolen, kurs
- Markedssekretær og prosjektsekretær Firesafe AS
- Ansatt i Høland og Setskog Sparebank siden 2007

Egenkapitalbeviserne

Egenkapitalbeviserne velger seks av forstanderskapets medlemmer, uansett hvor stor andel egenkapitalbeviskapitalen utgjør av bankens samlede egenkapital. Egenkapitalbevis-eiervalgmøtet holdes rundt årsskiftet hvert år. Innkalling skjer ved brev til eierne av registrerte egenkapitalbevis senest 14 dager før møtet, gjennom kunngjøring i Indre Akershus Blad og i Aftenposten samt melding på Oslo Børs. Egenkapitalbevisiere som vil delta i valget skal melde seg i banken innen en frist som skal være oppgitt i innkallingen. Fristen skal ikke være tidligere enn tre dager før valget skal avholdes.

Stemmerettsreglene for egenkapitalbevisiere i Høland og Setskog Sparebank følger de allmenne regler og hvert egenkapitalbevis gir en stemme. Dog kan ingen stemme for mer enn 10 % av samtlige stemmeberettigede egenkapitalbevis i banken eller avgi mer enn 20 % av de stemmer som er representert på valgmøtet. Egenkapitalbevis som blir overdratt til ny eier gir ikke stemmerett før fire uker etter at ervervet er meldt banken. For egenkapitalbevis som er registrert i Verdipapirsentralen skal likevel eierne ha stemmerett dersom det bekreftes at ervervet er registrert i Verdipapirsentralen. Egenkapitalbevisierne har ingen lovfestet eller vedtektsfestet rett til representasjon i bankens styre.

Likebehandling, finansiell informasjon

I følge bankens innsidereglement skal verdipapirer utstedt av banken ikke kjøpes eller selges av noen som har kjennskap til kurssensitiv informasjon. Primærinnsidere som ønsker å kjøpe eller selge verdipapirer skal foreta forsvarlige undersøkelser for å bringe på det rene om det foreligger slik informasjon. Vedkommende skal deretter skriftlig anmode administrerende banksjef om klarering av kjøpet eller salget. Administrerende banksjef skal for sin egen del innhente klarering fra styrets leder.

Likebehandling ivaretas også ved at egenkapitalbevisierne får lik og samtidig tilgang til informasjon om bankens utvikling og økonomiske resultater. Bankens ønsker i denne sammenhengen å tydeliggjøre eiernes verdi gjennom en mest mulig riktig prising av bankens egenkapitalbevis. Riktig prising oppnås blant annet ved å gi tidsriktig og korrekt informasjon til finansmarkedet. Årsrapport, kvartalsrapporter og andre børsmeldinger blir distribuert i Oslo Børs' elektroniske meldingssystem samt via bankens nettsider www.hsbank.no.

Fri omsettelighet

Egenkapitalbeviskapitalen i Høland og Setskog Sparebank utgjør kr. 68.790.000 fordelt på 687.900 egenkapitalbevis à kr. 100,-. Egenkapitalbevisbrøken pr. 31.12.2017 er 17,12 %. Alle erverv av egenkapitalbevis (arv, gave eller kjøp) skal meldes banken innen en måned. Erverv kan bare nektes når det foreligger saklig grunn. Nekting av samtykke kan kreves begrunnet skriftlig.

Utbyttepolitikk

Høland og Setskog Sparebanks målsetting skal være å oppnå gode økonomiske resultater slik at det kan gis en avkastning på linje med sammenlignbare sparebanker. Egenkapitalbeviser andel av bankens overskudd er fastsatt i gjeldende lover og forskrifter, og banken vil foreta tildeling av utbytte og eventuelt regulering av utjevningsfondet i henhold til den til enhver tid gjeldende egenkapitalbevisbrøk. Bankens vil de nærmeste årene ytterligere bygge opp ren kjernekapital og vil vurdere andel utdelt som kontantutbytte.

Revisjon

Forstanderskapet velger revisor og fastsetter vedkommendes godtgjørelse. Revisjonsfirmaet RSM Norge AS er bankens eksterne revisor og revisjonen ledes av statsautorisert revisor Johan Bringsverd. Revisor legger årlig frem rapporter som omhandler revisjonens syn på bankens risikoområder, interne kontrollrutiner osv. Revisor deltar også i styremøter hvor bankens årsregnskap blir behandlet og inviteres til alle møter i forstanderskapet. Styret vurderer revisjonsarbeidet som fullt ut tilfredsstillende. Revisor har ikke levert tilleggstjenester av en slik art at det gir grunnlag for spørsmål om revisors uavhengighet og objektivitet.

Virksomhetsstyring og risikovurdering (ICAAP), Pilar 2

Styret gjennomførte ICAAP august 2017. Bankens mottok i november 2016 Finanstilsynets SREP, vurdering og vedtak om Pilar 2-krav. Vedtaket innebar et Pilar 2-krav på 3,4 % fra 30.06.17. Kravet er relativt høyt og baserer seg blant annet på høy konsentrasjon innen boligbygging på det sentrale østlandsområdet.

Eika Alliansen

Høland og Setskog Sparebank er aksjonær i Eika Gruppen AS. Eika Alliansen består av 69 lokalbanker, Eika Gruppen og Eika Boligkreditt. Eika Alliansen har en samlet forvaltningskapital på over 400 milliarder kroner, nær en million kunder og mer enn 3000 ansatte. Dette gjør Eika Alliansen til en av de største aktørene i det norske bankmarkedet - og en av de viktigste aktørene for norske lokalsamfunn. 9. januar 2018 sa 11 banker opp alle avtalene med Eika Gruppen og datterselskapene. Avtalene opphører når de respektive oppsigelsfrister utløper, de fleste med tre kalenderårs frist. De 11 uttreddende bankene utgjør: Askim og Spydeberg, Aasen, Drangedal, Klæbu, Harstad, Lofoten, Selbu, Sparebanken DIN, Stadsbygd, Tolga-Os og Ørland.

Lokalbankene ved din side

Lokalbanker har bidratt til økonomisk utvikling og trygghet for privatkunder og lokalt næringsliv i norske lokalsamfunn i snart 200 år. Lokalbankene i Eika Alliansen har full selvstendighet og styring av egen strategi og sin lokale merkevare. Nærhet og personlig engasjement for kundene og lokalsamfunnet, kombinert med inngående kunnskap om kundenes behov og bedriftenes lokale marked, er lokalbankenes viktigste konkurransefortrinn. Lokalbankene i Eika Alliansen er dermed unike og viktige økonomiske bidragsyttere til vekst og utvikling for både privatpersoner og norsk samfunns- og næringsliv. I første rekke gjennom sitt engasjement for lokalsamfunnet og som tilbyder av økonomisk rådgiving, kreditt og finans- produkter tilpasset lokalt næringsliv og folk flest. Lokalbankene i Eika Alliansen har blant landets mest tilfredse kunder både i personmarkedet og bedriftsmarkedet. Med 69 lokalbanker med 200 bankkontorer i 148 kommuner representerer lokalbankene en viktig aktør i norsk finansnæring og bidrar til næringslivets verdiskaping og arbeidsplasser i mange norske lokalsamfunn.

Eika Gruppen styrker lokalbanken

Eika Gruppens visjon er «Vi styrker lokalbanken».

Eika Gruppen utgjør finanskonsernet i Eika Alliansen. Konsernets kjernevirksomhet er tjenesteleveranser til lokalbanken og lokalbankens kunder. Eika Gruppen utvikler og leverer tjenester som understøtter stabil og effektiv bankdrift, samt løsninger og kompetanse som skal sikre videre vekst og utvikling i bankene, lokalsamfunnet og ikke minst for kundene. Konkret innebærer det blant annet å levere en komplett plattform for bank- infrastruktur, inkludert IT, betalingsformidling og digitale tjenester som nett- og mobilbank. Eika Gruppen har et profesjonalisert prosjekt- og utviklingsmiljø som investerer store ressurser i utvikling av nye, digitale løsninger for lokalbankene. Produktselskapene i Eika Gruppen - Eika Forsikring, Eika Kredittbank, Eika Kapitalforvaltning og Aktiv Eiendomsmegling - leverer et bredt spekter av finansielle produkter, kommersielle løsninger og kompetansehevende tjenester. Utover disse leveransene gir Eika Gruppen alliansebankene tilgang til kompetanseutvikling med Eika Skolen, virksomhetsstyring

med Eika ViS, økonomi- og regnskapstjenester med Eika Økonomiservice og depottjenester med Eika Depotservice. I tillegg arbeider Eika Gruppen innenfor områder som kommunikasjon, marked og merkevare og næringspolitikk for å ivareta lokalbankenes næringspolitiske interesser på disse områdene.

Eika Gruppens samlede leveranser sikrer lokalbankenes konkurransedyktighet slik at de kan bygge videre på sin sterke, lokale markedsposisjon.

Eika Boligkreditt sikrer lokalbanken langsiktig funding

Eika Boligkreditt er et kredittforetak som er eid av 67 norske lokalbanker og OBOS. Eika Boligkreditt har som hovedformål å sikre lokalbankene tilgang til langsiktig og konkurransedyktig funding. Selskapet har konsesjon som kredittforetak og finansierer sin utlånsvirksomhet ved utstedelse av internasjonalt ratede obligasjoner med fortrinnsrett (OMF). Det innebærer at Eika Boligkreditt har mulighet til å oppta lån i det norske og internasjonale finansmarkedet, og til enhver tid søke finansiering der man oppnår markedets beste betingelser. Gjennom Eika Boligkreditt får alliansebankene dermed tilgang på svært gunstig finansiering, og kan opprettholde konkurransekraften i forhold til større norske og internasjonale banker.

Eika Boligkreditt har en forvaltningskapital på om lag 100 milliarder kroner og er følgelig en viktig bidragsyter til at kundene i lokalbankene oppnår konkurransedyktige vilkår på sine boliglån.

Resultatregnskap

Resultat

Driftsresultat etter skatt bokføres til NOK 46,5 mill (55,9 mill). Dette resultatet er ikke belastet med renter (etter skatt) på fondsobligasjoner NOK 3,4 mill (5,4 mill) og er derved lite sammenlignbart med historiske tall og tall fra andre tilsvarende finansinstitusjoner. Før disponering av utbytte til egenkapitalbevisiere må renter fondsobligasjon trekkes ut.

Driftsresultat før skatt ved utgangen av kvartalet er NOK 61,5 mill (NOK 71,4 mill). Hensyntatt renter fondsobligasjoner **NOK 56,9 mill** (i fjor NOK 64,3 mill, men justert for engangsgevinster **NOK 53,5 mill**). Underliggende bankdrift er solid og lønnsom. Styret vurderer resultatet som meget tilfredsstillende, og noe bedre enn forventet.

Rentenettoen uten belastning for renter fondsobligasjoner er NOK 98,6 (NOK 102,0), eller 1,87 % av forvaltning. Med belastede renter fondsobligasjoner er rentenetto NOK 94,0 mill (NOK 94,9 mill) hvilket tilsvarer 1,78 % (1,81 %) av forvaltningskapitalen. Redusert BM-portefølje gir lavere renteinntekter.

Utbytte, hovedsaklig fra Eika og EBK utgjør NOK 6,7 mill (NOK 5,8 mill).

Provisjonsinntekter og inntekter fra banktjenester var på NOK 33,9 mill (28,9 mill). Noe høyere inntekter (1,6 mill) fra boligkredittformidling (EBK), mens inntekter fra fond og forsikring fortsetter å utvikle seg positivt, 14 % høyere enn i fjor. I prosent av gjennomsnittlig forvaltningskapital utgjør dette 0,64 % (0,55 %).

Netto verdiendring verdipapirer og finansielle eiendeler er pluss NOK 1,6 mill (pluss NOK 4,4 mill).

Driftskostnadene ligger 4,6 % høyere enn forrige år og utgjør NOK 66,1 mill (NOK 63,2 mill, korrigert for NOK 7,4 mill i tilbakeførte pensjonsavsetninger). I hovedsak skyldes økning finansskatt og økte IT-kostnader.

Resultatet i 2017 er meget tilfredsstillende, resultat pr. egenkapitalbevis utgjør NOK 10,73 (NOK 13,38), og styret foreslår å utbetale kontantutbytte med NOK 5,- pr. egenkapitalbevis, som forrige år. Kontantandelen holdes på et lavt nivå da banken fortsatt har som mål å bygge ren kjernekapital, og ha rom for framtidig vekst. Banken vil vurdere andel utdelt som kontantutbytte også i kommende år, men har som intensjon å prioritere kontantutbytte.

Forvaltningskapital

Forvaltningskapitalen øker med 4,1 % til NOK 5.298 mill. Porteføljen i Eika Boligkreditt (EBK) er NOK 699 mill (18,0 % av PM-porteføljen), og fortsatt lav sammenlignet med andre banker som benytter EBK og OMF.

Soliditet

Sparebankens fond blir tilført NOK 35,3 mill og øker til NOK 372,1 mill. I tillegg har banken egenkapitalbeviskapital på NOK 68,8 mill, samt NOK 75 mill i fondsobligasjonslån og NOK 75 mill i ansvarlig lån. Netto ansvarlig kapital er 592 mill (21,5 %), kjernekapital er NOK 522 mill (18,9 %), og ren kjernekapital er NOK 451 mill (16,4 %). Uvektet kjernekapital er 9,6 % (10,3 %), redusert som følge av mindre utstedte fondsobligasjoner. Styret vurderer bankens stilling som solid, men har målsatt å øke ren kjernekapital ytterligere framover.

Innskudd

Totale innskudd fra kunder øker med 3,0 %, innskuddsdekningen var ved årets slutt 86 % (86 %).

Utlån

Totale brutto utlån i egen balanse øker i 2017 med 2,7 %, porteføljen i Eika Boligkreditt reduseres med 3,7 %, den tilsvarer da 18,0 % av utlån PM. Totalt har banken en vekst i utlån på 1,7 %, økning med 3,7 % i PM og en planlagt reduksjon i BM med 3,6 %, BM-andel ned til 29,2 % (m/EBK 25,3 %).

Tap på utlån

Det resultatføres netto nedskrivninger og tapsføring av lån med NOK 9,4 mill (13,7 mill), eller 0,18 % (0,26 %) av forvaltningskapitalen.

Likviditet

Styret anser likviditeten som meget god og langsiktig forfallsstruktur er godt tilpasset bankens strategi. LCR ved årsskiftet er 205 % (146 %). Kontanter og bankinnskudd er ved årsskiftet NOK 134 mill. I tillegg har banken oppgjørskonto hos DNB med avtalt ramme på NOK 150 mill, som ikke er benyttet, og et en betydelig obligasjonsportefølje med god likviditet. Det vises ellers til note 11.

Finansiell risiko

Banken har i all hovedsak flytende rente på lån og innskudd og derved liten renterisiko og evt. fastrente er sikret med renteswaper. Banken har ikke lån i utenlandsk valuta og har heller ikke inntekter i valuta. Bankens risiko i forbindelse med garantier for valutalån til kunder er ubetydelig da disse har god pantesikkerhet. Det vises ellers til note 6, 12 – 15.

Årsresultat

Styret vurderer resultatet som meget tilfredsstillende og mener at årsregnskapet gir et rettviseende bilde av bankens eiendeler, gjeld, finansielle stilling og resultat. Styret konkluderer at det er grunnlag for fortsatt drift, og regnskapet er satt opp etter denne forutsetningen.

Overskuddsdisponering:

Netto renter fondsobligasjon	3.402.603
Utbytte til egenkapitalbeviserne	3.439.500
Overført til gaver	1.500.000
Overført til Sparebankens fond	34.247.867
Overført til utjevningsfond	3.942.187
Sum disponeringer	46.532.157

Personale, arbeidsmiljø, likestilling og samfunnsansvar

Personale, arbeidsmiljø og likestilling

Ved årets slutt hadde Høland og Setskog Sparebank 40 (41) ansatte, hvorav fem på deltid. Gjennomsnitt antall årsverk i 2017 var 35,5 (36,8). Av bankens ansatte er 70 % kvinner.

Utviklingen innenfor finansnæringen krever at vi stadig har fokus på opplæring og kompetanseheving samt effektivisering av arbeidsprosesser. Banken har et tilfredsstillende antall «Autoriserte finansielle rådgivere» (AFR), og flere vil autoriseres i 2018. Alle medarbeidere med behov er godkjent forsikringsrådgiver (GOS), og planlagt løp mot Kredittautorisasjon er i gang. I tillegg følger de fleste ansatte forskjellige opplæringsløp i Eika-alliansen. Organisatoriske tilpasninger og endringer skjer kontinuerlig, ikke minst for å oppnå bedre fleksibilitet og kundeservice. Ved starten av 2018 har banken ansatt to nye, unge, velutdannede Kunderådgivere i PM-markedet. Vi har en sterk posisjon i lokalsamfunnet. Alle ansatte bidrar sterkt til dette hver dag – med godt humør, kundeservice og relasjonsbygging.

Etter styrets oppfatning er arbeidsmiljøet i banken godt. Helse, miljø og sikkerhet vurderes ivarettatt på tilfredsstillende nivå. Det legges vekt på at sikkerheten ved kontorene er god. Sykefraværet totalt var 9,2 % (7,2 %), i hovedsak langvarige fravær. Korttidsfraværet er fortsatt svært lavt, 0,2 % (0,2 %). Det er ikke registrert personskader siste år. Banken driver ikke virksomhet som medfører påvirkning på det ytre miljø. Banken er medlem av Romerike HMS – senter. Banken har meget gode pensjons- og personalforsikringer for de ansatte.

Styre og daglig ledelse har fokus på en mest mulig likestilling mellom kjønnene. I bankens styre sitter tre kvinner og tre menn pluss de ansattes representant. I ledergruppen sitter to kvinner og fem menn. Målsettingen er å ha en arbeidsplass der det er full likestilling mellom kvinner og menn.

Samfunnsansvar

Banken har en viktig rolle i folks liv. Det være seg privatpersoner som får oppfylt drømmen sin om ny bolig eller bedriftskunder som får hjelp til å sette gode ideer ut i livet. Vi avlaster risiko, sikrer likviditet og stimulerer samfunnet. Ikke minst bidrar banken til samfunnet gjennom gaver og annen støtte til idrett, kultur, ideelle organisasjoner og andre samfunnsnyttige formål.

Arbeidet med samfunnsansvar er forankret i bankens verdier. For å kunne synliggjøre bankens samfunnsansvar, er forutsetningen at banken makter å skape lønnsomhet, og som et minimum, etterlever alle lover og forskrifter. Det er også en forutsetning at banken har et godt forhold til sine medarbeidere og ledere, har et verdigrunnlag som etterleves og betyr noe for de ansatte, samt har de beste relasjoner til sine kunder og samarbeidspartnere. Banken har ikke rapportert avvik i 2017 knyttet til bankens etterlevelse av lover og forskrifter. Måling av kundetilfredshet viser at kundene opplever banken svært positivt.

Samfunnsansvaret innebærer også at banken skal ha et bevisst forhold til sine interessenter og påse at bankens handlinger bidrar til en sosialt ansvarlig forretningsdrift. Hensynet til samfunnsansvar er innarbeidet i overordnede retningslinjer under konkrete emner som eksempel etikk, bekjempelse av hvitvasking, helse, arbeidsmiljø og sikkerhet samt det ytre miljø. I 2017 er det rapportert mistenkelige transaksjoner i tråd med regelverket. Bankens øvrige hendelsesrapportering har ikke avdekket vesentlige avvik i 2017. Banken har ikke særskilt klimaregnskap og innehar heller ikke egen miljøsystemsertifisering.

For å sikre etterlevelse og godt omdømme er bankens ansatte engasjert i etterutdanning med ulike kurs, seminarer mv. med fokus på etterlevelse av sentrale lover og forskrifter, forsvarlig utlånspraksis mv. Banken har 7 sertifiserte rådgivere (AFR), 16 sertifiserte forsikringsmedarbeidere (GOS) og 6 kundebehandlere er sertifisert innenfor dagligbank. Banken sikrer også ansatte innflytelse gjennom godt samarbeid med de tillitsvalgte innenfor de rammer og tradisjoner som gjelder for bransjen. Det legges til rette for at rekruttering skjer fra et bredt utvalg av samfunnet, og at eldre arbeidstakere kan få et yrkesaktivt liv frem til alderspensjonering.

Banken har utover årsrapporten og ovennevnte forhold ingen særskilt rapportering på samfunnsmessige resultater.

Utsiktene

Banken har i samarbeid med Eika-Gruppen og SDC forberedt endringene som følger av IFRS 9 fra 2018.

I vårt lokale marked forventes fortsatt bra aktivitet, og omsetning av nye boliger minst på nivå med 2017. Husholdningene har generelt god økonomi og for alle som beholder arbeidet, og det blir de fleste i vårt distrikt, vil svært lavt rentenivå fortsatt bidra til økt privat kjøpekraft. Bankens lokalisering i nærheten av Oslo og Gardermoen anses som en styrke og det forventes fortsatt god befolkningsvekst i Aurskog-Høland.

Styret vil til slutt takke eksisterende og nye kunder for den tillit de viser ved å benytte seg av bankens tjenester. Styret retter også stor takk til bankens medarbeidere og tillitsvalgte for god innsats og godt samarbeid i året som gikk.

Erklæring i henhold til verdipapirhandellovens § 5-5

Vi bekrefter at bankens årsregnskap for 2017 er utarbeidet i samsvar med gjeldende regnskapsstandarter og at opplysningene i regnskapet gir et rettviseende bilde av bankens eiendeler, gjeld, finansielle stilling og resultat som helhet.

Styrets årsberetning gir en rettviseende oversikt over utviklingen, resultatet og stillingen til banken, sammen med en beskrivelse av de mest sentrale risiko- og usikkerhetsfaktorer banken står overfor.

Bjørkelangen, 31. desember 2017 / 8. februar 2018

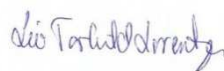
I styret for Høland og Setskog Sparebank

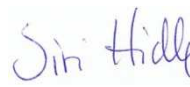
Jarle Bergsjø
Styrets leder

John-Ivar Udnnesseter

Liv Torhild Lorentzen

Siri Hidle

Ragnhild Hauglum

Åsmund Krogstad

Øystein Heggedal

John Sigurd Bjørknes
Adm. banksjef

NØKKELTALL	2017	2016
Børskurs 31.12	102,00	100,00
Antall egenkapitalbevis 31.12 (tusen)	688	688
Egenkapitalbeviskapital (mill.)	69	69
Utjevningsfond (mill.)	11,45	7,28
Overkursfond (mill.)	0,76	0,76
Egenkapitalbeviserens andel av bankens egenkapital (%)	15,75	17,12
Kontantutbytte (kr.)	5,00	5,00
Kontantutbytte i % av børskurs	4,90	5,00
Effektiv avkastning (%)	7,00	-17,32
Kontantutbytte i % av egenkapitalbeviserens andel av årsoverskudd	46,6	37,37
Endring i utjevningsfond i % av egenkapitalbeviserens andel av årsoverskudd	53,4	62,63
Resultat pr. egenkapitalbevis	10,73	13,38
Utvannet resultat av egenkapitalbevis	10,73	13,38
Bokført egenkapital pr. egenkapitalbevis	126,55	120,50
Kurs/fortjeneste (P/E)	9,51	7,47
Kurs/bokført egenkapital (P/BV)	0,77	0,78
Egenkapitalrentabilitet (%)	8,18	11,46
Kostnader pr. inntektskrone	0,48	0,40
Kostnader pr. inntektskrone ekskl. kursgevinst/tap	0,49	0,42
Vekst netto utlån (%)	2,66	-0,70
Vekst innskudd fra kunder (%)	3,02	1,10
Renter fondsobligasjon før skatt (tusen)	4.537	7.145
Renter fondsobligasjon etter skatt (tusen)	3.403	5.359
LCR	205 %	146 %
Uvektet kjernekapital (LR)	9,6 %	10,3 %
Kapitaldekning	21,5 %	20,1 %
Kjernekapitaldekning	18,9 %	19,5 %
Ren kjernekapital	16,4 %	15,3 %

RESULTAT	Note	% av forvaltnings 2017 kapital		% av forvaltnings 2016 kapital	
(Beløp i 1000 kr)					
Sum renteinntekter	16	176.204	3,34 %	187.601	3,57 %
Sum rentekostnader	16	77.629	1,47 %	85.583	1,63 %
Netto renteinntekter		98.575	1,87 %	102.018	1,94 %
Utbytte/resultat andel tilkn. selskap	17	6.708	0,13 %	5.828	0,11 %
Provisjonsinntekter og inntekter fra banktjenester	17	33.861	0,64 %	28.888	0,55 %
Provisjonskostnader og kostnader ved banktjenester	17	4.564	0,09 %	4.772	0,09 %
Netto verdiendringer og gevinst/tap av valuta og verdipapirer	17	1.622	0,03 %	4.421	0,08 %
Andre driftsinntekter	17	716	0,01 %	1.092	0,02 %
Sum andre inntekter		38.343	0,73 %	35.457	0,68 %
Lønn og sosialekostnader	18	31.081	0,59 %	21.310	0,41 %
Administrasjonskostnader		21.496	0,41 %	20.353	0,39 %
Avskrivninger og nedskrivninger varige driftsmidler og immaterielle eiendler	28	2.015	0,04 %	1.829	0,03 %
Andre driftskostnader	19	11.483	0,22 %	12.287	0,23 %
Sum driftskostnader		66.074	1,25 %	55.779	1,06 %
Driftsresultat før tap og nedskrivninger		70.844	1,34 %	81.696	1,56 %
Nedskrivninger og tap på utlån	10	9.394	0,18 %	13.678	0,26 %
Gevinst/-tap finansielle eiendeler tilgjengelig for salg	17	14	0,00 %	3.401	0,06 %
Resultat etter tap og nedskrivninger		61.465	1,16 %	71.419	1,36 %
Skattekostnader	20	14.933	0,28 %	15.528	0,30 %
RESULTAT AV DRIFT ETTER SKATT		46.532	0,88 %	55.891	1,06 %
EPS		10,73		13,38	
Utvidet resultat					
Poster som kan bli omklassifisert til resultatet					
Finansielle eiendeler tilgjengelig for salg	25	1.580	0,03 %	316	0,01 %
Poster som ikke vil bli omklassifisert til resultatet					
Netto estimatendring pensjon	34		0,00 %		0,00 %
Sum andre poster		1.580	0,03 %	316	0,01 %
Totalresultat		48.112	0,91 %	56.207	1,07 %
Disponering av resultat av drift etter skatt:					
Renter fondsobligasjon (etter skatt)		3.403		5.359	
Overført til/fra fond for vurderingsforskjeller		-		1.722	
Utbytte egenkapitalbevis		3.439		3.439	
Overført til sparebankens fond		34.248		39.606	
Overført til gavefond		1.500		-	
Overført til utjevningsfond		3.942		5.765	
Sum disponeringer		46.532		55.891	

BALANSE	Note	2017	2016
<i>(Beløp i 1000 kr)</i>			
Kontanter og fordringer på sentralbanker	21,22	133.837	69.331
Utlån og fordringer på kredittinstitusjoner	21,22	1.849	60.652
Netto utlån til kunder (amortisert kost)	7,8,9,10,22	4.468.352	4.352.026
Eiendeler holdt for salg	29	8.807	9.287
Sertifikater og obligasjoner	21,23	510.872	456.903
Aksjer og fondsandeler (tilgjengelig for salg)	21,23,25	121.782	88.461
Eierinteresser i tilknyttede selskaper	27	15.592	15.511
Utsatt skattefordel	20	258	810
Varige driftsmidler	28	24.127	25.728
Andre eiendeler		148	38
Forskuddsbetalinger og opptjente inntekter		13.118	11.915
SUM EIENDELER		5.298.741	5.090.662
Gjeld til kredittinstitusjoner	22,30	187	169
Innskudd fra kunder	22,31	3.881.023	3.767.196
Verdipapirgjeld	22,32	743.916	685.617
Annen gjeld	33	10.614	15.683
Betalbar skatt	20,22	13.210	11.731
Påløpte kostnader og forskuddsbetalte inntekter		7.942	9.387
Finansielle derivater	26	2.027	2.326
Ansvarlig lånekapital	22,35	75.000	25.000
Sum gjeld		4.733.919	4.517.109
Egenkapitalbeviskapital	36	68.790	68.790
Overkursfond		766	766
Annen innskutt egenkapital	35	75.000	125.000
Sum innskutt egenkapital		144.556	194.556
Utjevningsfond		11.447	7.288
Sparebankens fond		372.142	336.845
Gavefond		1.500	-
Fond for urealiserte gevinster		18.503	16.922
Fond for vurderingsforskjeller		1.838	3.105
Utbytte		3.439	3.439
Annen egenkapital		11.397	11.398
Sum opptjent egenkapital		420.266	378.997
Sum egenkapital		564.822	573.553
SUM GJELD OG EGENKAPITAL		5.298.741	5.090.662

Bjørkelangen, 31. desember 2017 /08. februar 2018

I styret for Høland og Setskog Sparebank

Jarle Bergsjø
Styrets leder

John-Ivar Udnesseter

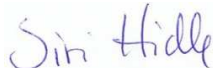
Liv Torhild Lorentzen

Ragnhild Hauglum

Åsmund Krogstad

Siri Hidle

Øystein Heggedal

John Sigurd Bjørknes
Adm. banksjef

Egenkapitaloppstilling
(Beløp i 1000 kr)

	Egenkapital bevis	Egeneide egenkap bevis	Overkurs- fond	Fondsobl .	Utjevnings fond	Utbytte	Sparebanken s fond	Gaver	vurdering sforskjelle r	Fond for urealiserte gevinster	Annen Egenkapita l	Sum egenkapital
Sum egenkapital 31.12.2015	68.790	-	766	125.000	2.114	3.439	299.277	500	1.383	16.606	8.768	526.643
Utbetalt i 2016						-3.439		-500				-3.939
Renter fondsobligasjon				-5.359								
Estimatendring pensjon					-591		-2.038				2.629	-
Resultat 2016				5.359	5.765	3.439	39.606		1.722	316		56.207
Sum egenkapital 31.12.2016	68.790	-	766	125.000	7.288	3.439	336.845	-	3.105	16.922	11.397	573.552
Utbetalt i 2017				-50.000	217	-3.439	1.049		-1.267			-53.440
Renter fondsobligasjon				-3.403								-3.403
Endring pensjonsordning												-
Resultat 2017				3.403	3.942	3.439	34.248	1.500		1.581		48.113
Sum egenkapital 31.12.2017	68.790	-	766	75.000	11.447	3.439	372.142	1.500	1.838	18.503	11.397	564.822

Kontantstrømoppstilling	2017	2016
<i>(beløp i 1000 kroner)</i>		
<i>Kontantstrømmer fra operasjonelle aktiviteter</i>		
Renteinnbetalinger, provisjonsinnbetaling og gebyrer fra kunder	197.203	179.189
Renteutbetalinger, provisjonsinnbetaling og gebyrer til kunder	-61.180	-64.008
Utbetalinger av renter på andre lån	97	-21.575
Innbetalinger av renter på andre utlån	0	8.412
Innbetalinger av utbytte, andeler	6.627	5.828
Innbetalinger andre inntekter	1.821	23.082
Utbetalinger til andre leverandører for varer og tjenester	-70.908	-41.537
Utbetalinger til ansatte, pensjonsinnretninger, arbeidsgiveravgift, skattetrekk m.m.		-29.230
Utbetalinger av skatter	-11.768	-11.870
Netto kontantstrøm fra operasjonelle aktiviteter	61.892	48.291
<i>Kontantstrømmer fra investeringsaktiviteter</i>		
Utbetalinger på utlån til og fordring på andre finansinstitusjoner	-46.321	-50.332
Utbetalinger av nedbetalingslån til kunder	-125.720	31.188
Innbetaling ved salg av aksjer og andeler i andre foretak	14	
Innbetalinger ved salg av andre verdipapirer med kort løpetid - netto	-31.940	62.053
Innbetaling vedrørende aksjer i tilknyttet selskap		-1.089
Utbetaling ved overtatt eiendom	481	-1.000
Utbetalinger ved kjøp av driftsmidler m.v.	-413	-571
Netto kontantstrøm fra investeringsaktiviteter	-203.899	40.249
<i>Kontantstrømmer fra finansieringsaktiviteter</i>		
Innbetalinger av innskudd fra kunder	113.827	42.475
Innbetalinger på innskudd fra Norges Bank og finansinstitusjoner	17	
Utbetaling på innskudd fra Norges Bank og finansinstitusjoner		-429
Utbetaling av ansvarlig lånekapital - fondsobligasjon	-2.087	-7.144
Renter på fondsobligasjon	-4.537	
Utbetalinger ved tilbakebetalinger av obligasjonsgjeld/sertifikater	44.491	-113.848
Utbetalt utbytte til egenkapitalbevisiere	-3.439	-3.439
Utbetaling gaver av overskudd	-563	-500
Netto kontantstrøm fra finansieringsaktiviteter	147.709	-82.885
Netto kontantstrøm for perioden	5.702	5.655
Beholdning av kontanter og kontantekvivalenter ved periodens begynnelse	129.983	63.676
Beholdning av kontanter og kontantekvivalenter ved periodens	135.685	69.331

NOTER

Note 1 Generell informasjon
Note 2 Regnskapsprinsipper
Note 3 Anvendelse av estimater og skjønnsmessige vurderinger
Note 4 Segmentinformasjon
Note 5 Kapitalstyring og kapitaldekning
Note 6 Risikostyring

Kredittrisiko

Note 7 Kredittrisiko
Note 8 Utlån fordelt på kundegrupper og geografi
Note 9 Nedskrevne engasjementer fordelt på kundegruppe
Note 10 Nedskrivninger og tap på utlån

Likviditetsrisiko

Note 11 Likviditetsrisiko

Markedsrisiko

Note 12 Renterisiko
Note 13 Valutarisiko
Note 14 Kursrisiko
Note 15 Finansielle derivater

Resultatregnskap

Note 16 Renteinntekter og rentekostnader
Note 17 Andre inntekter
Note 18 Lønn, pensjon og sosiale kostnader
Note 19 Andre driftskostnader
Note 20 Skattekostnad og utsatt skattefordel

Balanse

Note 21 Kategorier av finansielle instrumenter
Note 22 Virkelig verdi på finansielle instrumenter til amortisert kost
Note 23 Finansielle instrumenter bokført til virkelig verdi
Note 24 Obligasjoner, sertifikater og andre rentebærende verdipapirer
Note 25 Aksjer og andeler
Note 26 Finansielle derivater
Note 27 Tilknyttet selskap
Note 28 Varige driftsmidler
Note 29 Eiendeler holdt for salg
Note 30 Gjeld til kredittinstitusjoner
Note 31 Innskudd fra og gjeld til kunder
Note 32 Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer
Note 33 Annen gjeld
Note 34 Pensjonsforpliktelser
Note 35 Fondsobligasjoner og ansvarlig kapital
Note 36 Egenkapital

Poster utenfor balansen

Note 37 Betingede forpliktelser
Note 38 Egenkapitalbevis og egenkapitalbevisiere
Note 39 Fortjeneste pr. egenkapitalbevis
Note 40 Hendelser etter balansedagen
Note 41 Transaksjoner med nærstående parter
Note 42 Ytelser til ledende ansatte

NOTE 1 Generell informasjon

Høland og setskog Sparebank er en egenkapitalbevisbank notert på Oslo Børs. Banken tilbyr banktjenester for person- og bedriftsmarkedet i Norge. Bankens hovedkontor har besøksadresse Bjørkeveien 20, Bjørkelangen Torg, 1940 Bjørkelangen.

Regnskapet for 2017 ble godkjent av styret 8. februar 2018.

NOTE 2 Regnskapsprinsipper

GRUNNLAG FOR UTARBEIDELSE AV REGNSKAPET

Banken avlegger regnskap i samsvar med IFRS, International Reporting Standards, som er godkjent av EU og er obligatorisk for årsregnskap som avlegges pr 31.12.2017. Tilleggskrav til noter som følger av lov og forskrift for norske banker er hensyntatt. Regnskapet er basert på historisk kost-prinsippet med unntak av: finansielle eiendeler tilgjengelige for salg og finansielle eiendeler og forpliktelser (herunder derivater) vurdert til virkelig verdi over resultatet.

Endringer i regnskapsprinsipper og opplysninger

a) Nye og endrede standarder implementert i 2017

Nye og endrede standarder som er obligatoriske for første gang i 2017 regnskapet har ikke påvirket regnskapet eller noteopplysninger i vesentlig grad.

b) Standarder, endringer og fortolkninger til eksisterende standarder som ikke er trådt i kraft og hvor foretaket ikke har valgt tidlig anvendelse

Foretaket har ikke foretatt tidlig anvendelse av nye endrede IFRS-er eller IFRIC-fortolkninger

Vedtatte standarder som vil få vesentlig innvirkning på bankens årsregnskap

IFRS 9 Finansielle instrumenter

Bakgrunn

Fra 01.01.2018 implementeres IFRS 9 som erstatter dagens IAS 39.

Regnskapet for 2017 er avlagt iht. IAS 39 Finansielle instrumenter – innregning og måling. Fra 01.01.2018 blir denne standarden erstattet av IFRS 9 Finansielle instrumenter. IFRS 9 introduserer en ny modell for klassifisering og måling av finansielle eiendeler, ny modell for nedskrivning av finansielle eiendeler og nye regler for sikringsbokføring.

Implementering av prosjektet

Eika-Gruppen startet opp en tverrfaglig prosjektgruppe i 2016 som har forberedt implementeringen av IFRS 9.

Prosjektgruppen har bestått av representanter fra fagområdene kreditt, datavarehus og regnskap/rapportering, samt prosjektleder. Prosjektet har vært ansvarlige for å implementere Eikas PD- og LGD-modeller i den nedskrivningsmodellen som benyttes (utviklet av SDC, Eika-bankenes leverandør av banksystemer). Prosjektet har også inkludert områdene under IFRS 9 for klassifisering, måling rapportering. Eika-banker har vært representert som deltakere i en referansegruppe.

Overgangsregler

IFRS 9 skal anvendes retrospektivt, med unntak for sikringsbokføring. Retrospektiv anvendelse innebærer at Høland og Setskog Sparebank skal lage åpningsbalansen 01.01.2018 etter prinsippene i IFRS 9. Det er adgang til å unnlate å utarbeide sammenligningstall for historiske perioder, og banken har valgt å ikke å utarbeide sammenligningstall. Det er også anledning til å utsette implementeringen av reglene for sikringsbokføring etter IFRS 9. Banken anvender ikke sikringsbokføring. Effektene av nye prinsipper i åpningsbalansen for 2018 føres mot egenkapitalen.

Klassifisering og måling

I forhold til klassifisering og måling krever den nye standarden at alle finansielle eiendeler som er pengekrav klassifiseres basert på en vurdering av banken forretningsmodell og kontantstrømmene knyttet til de ulike instrumentene. Kategoriene i IAS 39 vil erstattes av virkelig verdi over resultatet, virkelig verdi over utvidet resultat og regnskapsføring til amortisert kost. Utlån med flytende rente er klassifisert til amortisert kost. Utlån med fast rente der banken har som formål å motta kontraktsmessige kontantstrømmer i form av renter og avdrag, er sikret med derivater for å matche finansieringen til flytende rente. Banken benytter derfor fair value option for å unngå accounting mismatch på disse utlånene og er derfor klassifisert til virkelig verdi over resultatet. Banken har anledning til å overføre utlån med pant i boligeiendom til Eika Boligkreditt som har belåningsgrad under 60 %. Banken overfører utlån fra egen balanse kun unntaksvis og med volum som ligger under vesentlighetsgrensen (5 % årlig av utestående portefølje og 20 % i porteføljens gjennomsnittlige levetid). Banken har derfor klassifisert utlån som kan overføres til Eika Boligkreditt til amortisert kost.

Bankens likviditetsportefølje er klassifisert til virkelig verdi over resultatet iht. til den forretningsmodellen som styrer forvaltningen av likviditetsporteføljen. Egenkapitalinstrumenter som er strategiske investeringer, er klassifisert til virkelig verdi over utvidet resultat uten resirkulering. Disse egenkapitalinstrumentene er ikke derivater eller holdt for handelsformål.

Nedskrivninger på finansielle eiendeler under IFRS 9

Etter IAS 39 skal nedskrivninger for tap bare finne sted når det er objektive bevis for at en tapshendelse har inntruffet etter første gangs innregning. Under IFRS 9 skal tapsavsetningene innregnes basert på forventet kredittap. Den generelle modellen for nedskrivninger av finansielle eiendeler omfatter finansielle eiendeler som måles til amortisert kost eller til virkelig verdi med

verdiendringer over utvidet resultat. I tillegg er også lånetilsagn, finansielle garantikontrakter som ikke måles til virkelig verdi over resultatet og fordringer på leieavtaler omfattet.

Ved førstegangs balanseføring skal det settes for tap tilsvarende 12-måneders forventet tap. 12-måneders forventet tap er det tapet som er forventet å inntreffe over levetiden til instrumentet, men som kan knyttes til begivenheter som inntreffer de første 12 månedene.

Dersom kredittrisikoen for en eiendel eller gruppe av eiendeler er ansett å ha økt vesentlig siden første gangs innregning skal, det gjøres en tapsavsetning tilsvarende hele den forventede levetiden til eiendelen. Dersom det oppstår et kredittap skal renteinntekter innregnes basert på bokført beløp etter justering for tapsavsetning.

Nedskrivningsmodell i Eika

Eika har utviklet egne modeller for beregning av sannsynlighet for mislighold (PD) og tap gitt mislighold (LGD). SDC har videre utviklet løsning for eksponering ved mislighold (EAD), beregning av tap og modell for vurdering om et engasjement har hatt vesentlig økning siden første gangs innregning, som banken har valgt å benytte. Forventet kredittap (ECL) beregnes som $EAD \times PD \times LGD$, neddiskontert med opprinnelig effektiv rente.

Beskrivelse av PD modellen

PD-modellen i Eika estimerer sannsynlighet for mislighold ved å estimere statistiske sammenhenger mellom mislighold og kundens finansielle stilling, demografiske data og betalingsadferd. Mislighold er definert som overtrekk på minimum 1.000 kroner i 90 dager sammenhengende, i tillegg til andre kvalitative indikatorer som tilsier at engasjementet har misligholdt, jf. kapitalkravsforskriften § 10-1.

Modellen skiller mellom personkunder og bedriftskunder, og måler misligholdssannsynlighet for de neste 12 måneder (PD).

Personkundemodellen skiller videre på kunder med og uten boliglån. Bedriftskundemodellen skiller mellom eiendomsselskap, begrenset personlig ansvar og ubegrenset personlig ansvar.

Betalingsadferd krever 6 måneder med historikk før den får påvirkning i modellen. Det betyr at nye kunder vil ha 6 måneder med kun ekstern modell før intern modell blir benyttet. Modellene blir årlig validert og rekalkuleres ved behov. Ved forringelse av modellenes kvalitet blir det utviklet nye modeller.

Ved beregning av misligholdssannsynlighet over forventet levetid på engasjementet (PD-liv) benyttes det en migrasjonsbasert framskrivning for å estimere forventet mislighold fram i tid, basert på utvikling i PD siste 12 måneder (Markovkjede).

Vesentlig økning i kredittrisiko

Vesentlig økning i kredittrisiko måles basert på utvikling i PD. Eika har definert vesentlig økning i kredittrisiko som en økning i opprinnelig PD ved første gangs innregning (PD-ini) for ulike nivåer for at modellen skal fange opp relativ utvikling i kredittrisiko.

For engasjementer som hadde opprinnelig PD mindre enn 1% er vesentlig økning definert som: $PD > PD_{ini} + 0,5\%$, $PD_{liv} > PD_{liv\ ini} \times 2$.

For engasjementer som hadde opprinnelig PD over eller lik 1% er vesentlig økning definert som: $PD > PD_{ini} + 2\%$, $PD_{liv} > PD_{liv\ ini} \times 2$.

Beregning av LGD

Estimat for LGD er basert på historiske tap i alle Eika-banker fra august 2014 til 2017 for intervaller av sikkerhetsdekning. Eika-Gruppen vil kontinuerlig jobbe med utvikling av LGD modellene etter hvert som datagrunnlaget øker med tapshistorikk for nye perioder. Modellene skiller mellom person- og bedriftskunder. Verdien av sikkerhetene er basert på estimert realisasjonsverdi.

EAD

EAD for avtaler i steg 1 består av utestående fordring eller forpliktelse justert for kontantstrømmer de neste 12 månedene og for avtaler i steg 2 de neddiskonterte kontantstrømmene for den forventede levetiden til avtalen. For garantier er EAD lik den utestående forpliktelse på rapporteringsdatoen multiplisert med en konverteringsfaktor på 1 eller 0,5 avhengig av type garanti. Ubenyttede kreditter har EAD lik utestående ubenyttet kreditt på rapporteringstidspunktet.

Forventet levetid på en avtale beregnes ut fra lignende avtalers historiske gjennomsnittlige levetid. Avtaler som modifiseres måles fra opprinnelig innvilgelsestidspunkt selv om avtalen får nye betingelser.

Forventet kredittap basert på forventninger til fremtiden

IFRS 9 krever at framoverskuende informasjon inkluderes i vurdering av forventede kredittap. Eika vil justere tapsavsetningen med forventet utvikling i ulike makrovariabler som anses å ha påvirkning på forventet tap. Forventninger til fremtiden er utledet av en makromodell der det hensyntas tre scenarioer – base case, best case og worst case – for forventet makroøkonomisk utvikling ett til tre år fram i tid.

Scenarioene for base case og worst case er basert på Finanstilsynets verdier for basisscenario og stresstest pr. 30.06.2017.

Scenarioet for beste case er basert på prognose fra Eika Gruppens makroøkonom. Variablene arbeidsledighet, oljepris, boligpriser, husholdningers gjeld, bankenes utlånsrente og kronekurs inngår i modellen. Variablene er fordelt på fylker for personmarkedet og på bransjer for bedriftsmarkedet. Vekting av scenarioene gjøres etter en ekspertvurdering. Pr. 01.01.2018 er det benyttet følgende vektorer:

Base case 2/3, best case 1/6 og worst case 1/6

Pr. 01.01.2018 legges det opp til følgende forventning til utvikling i makrovariablene:

	2018	2019	2020	2021
Base case				
Arbeidsledighet (nivå)	3 %	3 %	3 %	2,9 %
Boligpris (endring)	3 %	5 %	4 %	3,8 %
Gjeld husholdning (endring)	6 %	5 %	5 %	5 %
Bankenes utlånsrente (nivå)	2,5 %	2,5 %	3 %	3 %
Oljepris (USD pr. fat)	52	52	52	52
Kronekurs (endring)	1 %	1 %	1 %	1 %

	2018	2019	2020	2021
Worst case				
Arbeidsledighet (nivå)	3,5 %	4 %	5 %	5,5 %
Boligpris (endring)	-5,5 %	-6,5 %	-6,5 %	-6 %
Gjeld husholdning (endring)	5 %	3,5 %	3 %	0 %
Bankenes utlånsrente (nivå)	2,5 %	3,5 %	5 %	5 %
Oljepris (USD pr. fat)	51	32	31	35
Kronekurs (endring)	-2 %	-2 %	-2 %	0 %

	2018	2019	2020	2021
Best case				
Arbeidsledighet (nivå)	3 %	2,8 %	2,4 %	2 %
Boligpris (endring)	5 %	5 %	5 %	5 %
Gjeld husholdning (endring)	6,5 %	7 %	7 %	7 %
Bankenes utlånsrente (nivå)	2,5 %	3 %	4 %	4 %
Oljepris (USD pr. fat)	55	63	68	70
Kronekurs (endring)	5 %	5 %	5 %	0 %

Overgangseffekter

Banken får ingen endringer i sin klassifisering av eiendeler eller gjeld. Nedskrivninger på finansielle eiendeler, garantier og ubenyttede kreditter etter IFRS pr 1.1.2018 tilsvarer de nedskrivninger som er regnskapsført iht. IAS 39 pr 31.12.2017. Grunnlaget for at ikke nedskrivningene endres er at banken i sine IAS 39 modeller har en høyere beregnet LGD enn den nye modellen til Eika iht. IFRS 9. Som følge av dette får banken ingen endring av egenkapitalen eller kapitaldekningen ved overgang til IFRS 9 1.1.2018.

Forøvrig er det ingen andre IFRS-er eller IFRIC-fortolkninger som ikke er trådt i kraft som forventes å ha en vesentlig påvirkning på regnskapet. Vesentlige endringer som IFRS 15 Inntekter fra kundekontrakter og IFRS 16 Leieavtaler påvirker i liten grad bankens regnskap. Dette som en følge av at inntekter er knyttet til utlån regulert av IFRS 9 og at banken i liten grad har leie utstyr eller eiendeler.

Sammendrag av vesentlige regnskapsprinsipper

De prinsippene som omtales her er anvendt konsistent for alle rapporterte perioder. Regnskapet er presentert i norske kroner, og alle tall er vist i hele tusen, med mindre annet er spesifikt angitt.

SEGMENTINFORMASJON

Driftssegmenter rapporteres slik at de er i overensstemmelse med rapporterbare segmenter i henhold til den interne rapporteringen i Høland og Setskog Sparebank.

INNTEKTSFØRING

Renteinntekter inntektsføres ved bruk av effektiv rentemetode. Dette innebærer løpende inntektsføring av renter med tillegg av amortisering av etableringsgebyrer. Den effektive renten fastsettes ved diskontering av kontraktsfestede kontantstrømmer innenfor forventet løpetid. Kontantstrømmene inkluderer etableringsgebyrer, samt eventuelt restverdi ved utløpet av forventet løpetid.

Inntektsføring av renter etter effektiv rentemetode benyttes for balanseposter som vurderes til amortisert kost. For rentebærende balanseposter som vurderes til virkelig verdi over resultatet inntektsføres den nominelle renten løpende, mens verdiendringer regnskapsføres ved periodeslutt. Renteinntekter på nedskrevne engasjementer beregnes som effektiv rente av nedskrevet verdi.

Renteinntekter på finansielle instrumenter klassifisert som utlån inkluderes på linjen for netto renteinntekter.

Gebyrer og provisjoner resultatføres etter hvert som tjenesten ytes. Gebyrer for etablering av låneavtaler inngår i kontantstrømmene ved beregning av amortisert kost og inntektsføres under netto renteinntekter etter effektiv rentemetode. I andre driftsinntekter inngår blant annet gebyrer og provisjoner knyttet til betalingsformidling, kredittformidling og verdipapirtjenester. Resultatføringen skjer når tjenestene er levert.

Utbytte fra investeringer resultatføres på tidspunkt utbyttet er vedtatt på generalforsamlingen.

Leieinntekter inntektsføres løpende, etter hvert som de opptjenes.

FINANSIELLE INSTRUMENTER – INNREGNING OG FRAREGNING

Finansielle eiendeler og forpliktelser innregnes når banken blir part i instrumentets kontraktsmessige vilkår. Finansielle eiendeler fraregnes når de kontraktsmessige rettighetene til kontantstrømmer fra de finansielle eiendelene utløper, eller når foretaket overfører den finansielle eiendelen i en transaksjon hvor all eller tilnærmet all risiko og

fortjenestemuligheter knyttet til eierskap av eiendelen overføres.

Finansielle forpliktelser fraregnes på det tidspunkt rettighetene til de kontraktsmessige betingelsene er innfridd, kansellert eller utløpt.

FINANSIELLE INSTRUMENTER -KLASSIFISERING

Ved første gangs regnskapsføring blir finansielle instrumenter klassifisert i en av de følgende kategorier, avhengig av typen instrument og formålet med investeringen.:

Finansielle eiendeler klassifiseres i gruppene:

- Finansielle eiendeler til virkelig verdi med verdiendringer over resultatet
- Finansielle eiendeler bestemt regnskapsført til virkelig verdi med verdi endringer over resultatet
- Utlån og fordringer, balanseført til amortisert kost
- Finansielle instrumenter tilgjengelig for salg vurdert til virkelig verdi

Finansielle forpliktelser klassifiseres som:

- Finansielle forpliktelser til virkelig verdi med verdiendringer over resultat
- Andre finansielle forpliktelser målt til amortisert kost

Finansielle eiendeler og forpliktelser til virkelig verdi over resultatet

Finansielle eiendeler og forpliktelser til virkelig verdi med verdiendringer over resultatetregnskapet har

Finansielle eiendeler og forpliktelser klassifiseres som til virkelig verdi over resultatet dersom de holdes for omsetning eller øremerkes til dette ved førstegangsinnregning. Alle finansielle eiendeler og forpliktelser kan øremerkes til virkelig verdi over resultatet dersom:

- klassifiseringen reduserer en mismatch i måling eller innregning som ellers ville ha oppstått som følge av ulike regler for måling av eiendeler og forpliktelser
- de finansielle eiendelene inngår i en portefølje som løpende måles og rapporteres til virkelig verdi Banken har en investeringsportefølje med aksjer og obligasjoner som er øremerket til virkelig verdi ved førstegangsinnregning, og som løpende styres og måles til virkelig verdi. Dette er i tråd med styrets godkjente risiko- og investeringsstrategi og informasjon basert på virkelig verdi rapporteres regelmessig til bankens ledelse og styret.

Banken har innvilget utlån med fastrente som er sikret gjennom rentebytteavtaler. I regnskapet er verdien av rentebytteavtaler vurdert til virkelig verd. For å unngå mismatch i måling/innregning er derfor også tilhørende utlån vurdert til virkelig verdi. Derivater balanseføres til virkelig verdi på det tidspunkt derivatkontrakten inngås, - og deretter løpende til virkelig verdi. Derivater i balansen er utelukkende rentebytteavtaler (renteswapper), Realiserte gevinster/(tap) og endringer i estimerte verdier på derivater medtas i regnskapet under "Netto gevinst/(tap) på finansielle instrumenter" i den perioden de oppstår. Mens realiserte gevinster /(tap) klassifiseres som renteinntekter / (rentekostnader). Transaksjonsutgifter innregnes i resultatet når de påløper. Finansielle eiendeler til virkelig verdi over resultatet måles til virkelig verdi på rapporteringstidspunktet.

I kategorien til virkelig verdi over resultatet inngår klassene aksjer og andeler, fastrenteutlån, sertifikater, obligasjoner, og derivater.

Et innebygd derivat separeres fra vertskontrakten og regnskapsføres som et derivat hvis og bare hvis alle følgende forutsetninger er oppfylt:

De økonomiske kjennetegnene og den økonomiske risikoen ved det innbygde derivatet ikke er nært relatert til de økonomiske kjennetegnene og den økonomiske risikoen til vertskontrakten.

Et separat instrument med de samme betingelser som det innebygde derivatet ville tilfredsstilt definisjonen av et derivat.

Det kombinerte instrumentet (hovedkontrakt og innebygd derivat) ikke blir målt til virkelig verdi med endringer i verdien innregnet i resultatet.

Finansielle eiendeler tilgjengelig for salg

Finansielle eiendeler tilgjengelig for salg er ikke-derivative finansielle eiendeler som er anskaffet for annet formål enn trading, og har ved førstegangsinnregning blitt plassert i denne kategorien, eventuelt ikke blitt plassert i noen annen kategori. Etter førstegangsinnregning måles finansielle eiendeler i denne kategorien til virkelig verdi, og gevinst eller tap innregnes i andre inntekt. Dersom verdifall er vesentlig eller forventes å vedvare, føres nedskrivning over resultatet. Det benyttes skjønn for å fastsette hva som er vesentlig eller forventes å vedvare. Likvel anses et verdifall som er større enn 20% som vesentlig. Er verdifallet estimert til å vare over et år anses det som langvarig, mens mindre enn ett halvt år ikke anses som langvarig. I denne kategorien inngår enkelte investeringer i aksjer, egenkapitalbevis og eiendomsfond.

Finansielle forpliktelser til amortisert kost

Finansielle forpliktelser måles til amortisert kost ved bruk av effektiv rentemetode. Der hvor tidshorisonten for den finansielle forpliktelsens forfallstidspunkt er relativt kort benyttes den nominelle renten ved beregning av amortisert kost. I kategorien finansielle forpliktelser til amortisert kost inngår klassene innskudd fra og forpliktelser overfor kunder og rentebærende forpliktelser som sertifikat- og obligasjonsgjeld.

MÅLING

Måling til virkelig verdi

Virkelig verdi av finansielle instrumenter som omsettes i aktive markeder fastsettes ved slutten av rapporteringsperioden med henvisning til noterte markedspriser eller kurser fra forhandlere av finansielle instrumenter, uten fradrag for transaksjonskostnader. Markedet er aktivt dersom det er mulig å fremskaffe eksterne observerbare priser, kurser eller renter og disse prisene representerer faktiske og hyppige markedstransaksjoner.

For finansielle instrumenter som ikke omsettes i et aktivt marked, fastsettes den virkelige verdien ved hjelp av en egnet verdsettingsmetode. Slike verdsettingsmetoder omfatter bruk av nylig foretatte markedstransaksjoner på armlengdes avstand mellom velinformerte og frivillige parter, dersom slike er tilgjengelige, henvisning til løpende virkelig verdi av et annet instrument som er praktisk talt det samme, diskontert kontantstrømsberegning eller andre verdsettelsesmodeller. I den grad observerbare markedspriser er tilgjengelig for variabler som inngår i verdsettelsesmodeller, så benyttes disse.

En analyse av virkelig verdi av finansielle instrumenter og ytterligere detaljer om målingen av disse oppgis i egen note i forbindelse med avleggelse av årsregnskapet.

Måling til amortisert kost

Finansielle instrumenter som ikke måles til virkelig verdi, måles til amortisert kost, og inntektene beregnes etter instrumentets effektive rente. Den effektive renten fastsettes ved diskontering av kontraktsfestede kontantstrømmer innenfor forventet løpetid.

Kontantstrømmene inkluderer etableringsgebyrer og direkte, marginale transaksjonskostnader som ikke direkte betales av kunden, samt eventuell restverdi ved utløpet av forventet løpetid. Amortisert kost er nåverdien av slike kontantstrømmer neddiskontert med den effektive renten.

Måling av finansielle garantier

Ustedte finansielle garantier vurderes til virkelig verdi, som ved første gangs regnskapsføring anses å være mottatt vederlag for garantien. Ved etterfølgende måling vurderes uvedte finansielle garantier til det høyeste beløp av mottatt vederlag for garantien med fradrag for eventuelle resultatførte amortiseringer og beste estimat for vederlag ved eventuell innfrielse av garantien.

Nedskrivning av finansielle eiendeler

På hver balansedag vurderer banken om det foreligger objektive indikasjoner på at de finansielle eiendelene har vært utsatt for kreditttap. Objektive bevis for kreditttap for individuelle utlån inkluderer blant annet:

- vesentlige finansielle problem hos debitor
- betalingsmislighold eller andre vesentlige kontraktsbrudd
- innvilget utsettelse med betaling eller ny kreditt til betaling av termin, avtalte endringer i rentesatsen eller i andre avtalevilkår som følge av finansielle problemer hos debitor
- det ansees som sannsynlig at debitor vil inngå gjeldsforhandling, annen finansiell restrukturering eller at debtors bo blir tatt under konkursbehandling

Utlån som ikke har vært gjenstand for individuelle vurderinger for verdifall, vurderes samlet i grupper. Utlån som er vurdert individuelt, men hvor nedskrivning ikke er foretatt, blir også vurdert i grupper. Gruppene er definert som utlån med like risiko- og verdiegenskaper basert på inndeling av kundene etter hovednæringer samt risikoklasse.

Grupper av utlån nedskrives for verdifall dersom det foreligger objektive bevis som:

- det skjer dramatiske markedsendringer i en risikoklasse der banken har grupper av utlån
- det skjer vesentlige endringer i rammebetingelsene som tilsvarer praktiske konsekvenser for en gruppe av lånekunder
- negative endringer i betalingshistorikk for låntakere i gruppen
- nasjonale eller lokale økonomiske forhold som står i forbindelse med mislighold av utlånene i gruppen

Dersom det foreligger objektive bevis for verdifall for enkelt utlån eller grupper av utlån, er lånene nedskrevet. Nedskrivningsbeløp beregnes som forskjell mellom balanseført verdi og nåverdi av estimerte fremtidige kontantstrømmer neddiskontert med lånets effektive rente. Den effektive renten som benyttes for neddiskontering blir ikke justert som følge av endring i lånets kredittrisiko og lånebetingelser. Nedskrivning er klassifisert som tap på utlån. Renteinntekter resultatføres etter effektiv rentemetode.

Overtagelse av eiendeler

Eiendeler som overtas i forbindelse med oppfølging av misligholdte og nedskrevne engasjementer, verdsettes ved overtagelsen til virkelig verdi. Slike eiendeler klassifiseres i balansen etter sin art. Etterfølgende verddivurdering og klassifisering av resultateffekter følger prinsippene for den aktuelle eiendelen.

Presentasjon av resultatposter knyttet finansielle eiendeler og forpliktelser til virkelig verdi

Realiserte gevinster/(tap) samt endringer i estimerte verdier på finansielle instrumenter til virkelig verdi over resultatet, - inkludert utbytte, medtas i regnskapet under "Netto gevinst/(tap) på finansielle instrumenter" i den perioden de oppstår. Verdiendringer på finansielle instrumenter klassifisert som tilgjengelig for salg føres mot andre inntekter og kostnader. Når finansielle instrumenter klassifisert som tilgjengelig for salg selges eller nedskrives, føres samlet verdiregulering som er ført mot andre inntekter og kostnader over resultatet som gevinst/(tap) fra investeringer i finansielle instrumenter. Utbytte på aksjer klassifisert som tilgjengelig for salg føres over resultatet når bankens rett til utbytte er fastslått.

Sikringsbokføring

Høland og Setskog Sparebank benytter ikke sikringsbokføring.

Motregning

Finansielle eiendeler og finansielle forpliktelser motregnes og presenteres bare når banken har en juridisk håndhevbar rett til å motregne og når banken har til hensikt å gjøre opp på nettogrunnlag. Inntekter og kostnader motregnes ikke med mindre det kreves eller tillates i henhold til IFRS.

VALUTA

Transaksjoner i utenlandsk valuta omregnes til kursen på transaksjonstidspunktet. Pengeposter i utenlandsk valuta omregnes til norske kroner ved å benytte balansedagens kurs. Ikke-pengeposter som måles til historisk kurs uttrykt i utenlandsk valuta, omregnes til norske kroner ved å benytte valutakursen på transaksjonstidspunktet. Ikke-pengeposter som måles til virkelig verdi uttrykt i utenlandsk valuta, omregnes til valutakursen fastsatt på balansetidspunktet. Valutakursendringer resultatføres løpende i regnskapsperioden.

Regnskapet presenteres i norske kroner, som er bankens funksjonelle valuta.

VARIGE DRIFTSMIDLER

Varige driftsmidler omfatter bygninger, tomter og driftsløsøre, og er vurdert til anskaffelseskost fratrukket akkumulerte avskrivninger og nedskrivninger. Anskaffelseskost for varige driftsmidler er kjøpspris, inkludert avgifter /skatter og kostnader direkte knyttet til å sette anleggsmiddelet i stand for bruk. Utgifter påløpt etter at driftsmidlet er tatt i bruk, slik som løpende vedlikehold, resultatføres, mens øvrige utgifter som forventes å gi fremtidige økonomiske fordeler, blir balanseført. Det er benyttet lineære avskrivninger for å allokere kostpris over driftsmidlenes brukstid.

IMMATERIELLE EIENDELER

Utvikling av programvare balanseføres og klassifiseres som immaterielle eiendeler dersom det er sannsynlig at de forventede, fremtidige verdier som kan henføres til eiendelen, vil tilflyte foretaket og at eiendelens anskaffelseskost kan måles på en pålitelig måte. Ved utvikling av programvare utgiftsføres bruk av egne ressurser, forprosjektering, implementering og opplæring. Balanseført, egenutviklet programvare avskrives over anslått levetid.

NEDSKRIVNING AV MATERIELLE OG IMMATERIELLE EIENDELER

Ved hvert rapporteringstidspunkt og dersom det foreligger indikasjoner på fall i materielle og immaterielle eiendelers verdi, vil eiendelenes gjenvinnbare beløp estimeres for å beregne eventuell nedskrivning. Gjenvinnbart beløp estimeres for å beregne eventuell nedskrivning. Gjenvinnbart beløp er det høyeste av eiendelens virkelige verdi med fratrekk av salgskostnader og bruksverdi. Eiendelens balanseførte verdi nedskrives dersom balanseført verdi er høyere en estimert gjenvinnbart beløp.

INVESTERINGSEIENDOM

Investerings eiendommer er eiendommer i bankens eie som ikke er anskaffet for eget bruk, men for å oppnå avkastning gjennom leieinntekter og å oppnå verdistigning. Investerings eiendommer er regnskapsført til anskaffelseskost. Ved måling av etter innregning legges anskaffelseskostmodellen til grunn.

LEIEAVTALER

En leieavtale klassifiseres som finansielle leieavtale dersom den i det vesentlige overfører risiko og avkastning forbundet med eierskap. Øvrige leieavtaler klassifiseres som operasjonelle leieavtaler.

EIENDELER HOLDT FOR SALG

Eiendeler og grupper av eiendeler og gjeld er klassifisert som holdt for salg hvis deres balanseførte verdi vil bli gjenvunnet gjennom en salgstransaksjon i stedet for via fortsatt bruk. Dette er ansett oppfylt bare når salg er høyst sannsynlig og anleggsmidlet (eller grupper av anleggsmidler og gjeld) er tilgjengelig for umiddelbart salg i dets nåværende form. Ledelsen må ha forpliktet seg til et salg og salget må være forventet gjennomført innen ett år fra dato for klassifiseringen. Anleggsmidler og grupper av anleggsmidler og gjeld klassifisert som holdt for salg måles til den laveste verdien av tidligere balanseført verdi og virkelig verdi fratrukket salgskostnader.

Eventuelle nedskrivninger føres over resultatet på linjen for av- og nedskrivninger.

INVESTERINGER I TILKNYTTETE SELSKAPER

Tilknyttede selskaper er enheter hvor banken har betydelig innflytelse, men ikke kontroll, over den finansielle og operasjonelle styringen (normalt ved eierandel på mellom 20 % og 50 %). Regnskapet inkluderer bankens andel av resultat fra tilknyttede selskaper regnskapsført etter egenkapitalmetoden fra det tidspunktet betydelig innflytelse oppnås og inntil slik innflytelse opphører.

SKATT

Skattekostnad består av betalbar skatt og endring i utsatt skatt. Utsatt skatt/skattefordel er beregnet på alle forskjeller mellom regnskapsmessig og skattemessig verdi på eiendeler og gjeld

Utsatt skattefordel er regnskapsført når det er sannsynlig at banken vil ha tilstrekkelige skattemessige overskudd i senere perioder til å nyttiggjøre skattefordelen. Bankens regnskapsfører tidligere ikke regnskapsført utsatt skattefordel i den grad det har blitt sannsynlig at banken kan benytte seg av den utsatte skattefordelen. Likeledes vil selskapet redusere utsatt skattefordel i den grad banken ikke lenger anser det som sannsynlig at det kan nyttiggjøre seg av den utsatte skattefordelen.

Utsatt skatt og utsatt skattefordel er målt basert på forventet fremtidige skattesatser og skatteregler som gjelder på balansedagen, eller som med overveiende sannsynlighet ventes vedtatt, og som antas å skulle benyttes når den utsatte skattefordelen realiseres eller når den utsatte skatten skal gjøres opp.

Betalbar skatt og utsatt skatt er regnskapsført direkte mot egenkapitalen i den grad skattepostene relaterer seg til egenkapitaltransaksjoner.

PENSJONSFORPLIKTELSE

Pensjonskostnader og - forpliktelser følger IAS 19. Banken omdannet i 2016 den kollektive ytelsesbaserte ordningen til innskuddsbasert ordning for alle ansatte. I tillegg har banken AFP ordning. For innskuddsordningen betaler banken innskudd til privat administrerte livs- og pensjonsforsikringsselskap. Banken har ingen ytterligere betalingsforpliktelser etter at innskuddene er betalt. Innskuddene kostnadsføres fortløpende og regnskapsføres som lønnskostnad. AFP ordningen behandles regnskapsmessig som innskuddsordningen.

HENDELSER ETTER BALANSEDAGEN

Ny informasjon etter balansedagen om selskapets finansielle stilling på balansedagen er tatt hensyn til i årsregnskapet. Hendelser etter balansedagen som ikke påvirker selskapets finansielle stilling på balansedagen, men som vil påvirke selskapets finansielle stilling i fremtiden er opplyst om dersom dette er vesentlig.

KONTANTSTRØMOPPSTILLING

Kontantstrømoppstillingen er utarbeidet med utgangspunkt i brutto kontantstrømmer fra operasjonelle -, investerings-, og finansieringsaktiviteter. Kontantstrømmer fra operasjonelle aktiviteter er definert som løpende renter knyttet til utlåns- og innskuddsvirksomheten mot kunder, samt utbetalinger generert fra omkostninger knyttet til den ordinære operasjonelle virksomheten. Investeringsaktiviteter er definert som kontantstrømmer fra verdipapirtransaksjoner, - samt investeringer i driftsmidler og eiendommer. Kontantstrømmer fra utlåns- og innskuddsvirksomheten, opptak og nedbetaling av ansvarlige lån og obligasjonsgjeld og egenkapital er definert som finansieringsaktiviteter. Likvider omfatter kontanter og fordringer på Norges Bank.

NOTE 3 Anvendelse av estimater og skjønnsmessige vurderinger

Estimater og skjønnsmessige vurderinger vurderes løpende og er basert på historisk erfaring og andre faktorer. For regnskapsformål benytter banken estimater og antagelser om fremtiden. Regnskaps- estimatene kan avvike fra de oppnådde resultater, men de er basert på beste estimat på tidspunkt for regnskapsavleggelsen. Estimater og antagelsene som har betydelig risiko for vesentlig å påvirke balanseført verdi av eiendeler eller forpliktelser er behandlet nedenfor. Nedenfor gjennomgås de mest vesentlige skjønnsmessige vurderingene, som bankens ledelse legger til grunn ved avleggelse av regnskapet.

Nedskrivning på utlån og garantier

Dersom objektive indikasjoner kan identifiseres, beregnes nedskrivning på utlån som forskjellen mellom regnskapsført verdi i balansen og forventede fremtidige kontantstrømmer neddiskontert med lånets effektive rente. Estimerte fremtidige kontantstrømmer baseres på erfaringsmateriale og skjønn basert på faktiske forhold på balansedagen. Både makroøkonomiske forhold og forhold knyttet til de utsatte engasjementene vurderes. Det er knyttet betydelig usikkerhet til de skjønnsmessige vurderinger som er lagt til grunn for fremtidige kontantstrømmer, og derfor kan endelig utfall avvike fra den vurderingen som er gjort. Det vises til note 10 for oversikt over nedskrivning på utlån og garantier.

Individuelle nedskrivninger

Banken gjennomgår hele bedriftsporteføljen årlig, og store og spesielt risikable engasjementer gjennomgås løpende. Lån til privatpersoner gjennomgås når de er misligholdt eller dersom de har dårlig betalingshistorikk. Ved estimering av nedskrivning på enkelt kunder vurderes både aktuell og forventet fremtidig finansiell stilling, og for engasjementer i bedriftsmarkedet også markedssituasjonen for kunden, aktuell sektor og markedsforhold generelt. Muligheten for rekapitalisering, restrukturering og refinansiering vurderes også. Samlet vurdering av disse forholdene legges til grunn for estimering av fremtidig kontantstrøm. Kontantstrømmene estimeres over en periode som fastsettes individuelt for den aktuelle kunden, eller gruppe kunder dersom dette er likhetstrekk knyttet til kundene. Banken avsetter for individuelle tap dersom det foreligger en objektiv indikasjon på kredittap. Ved vurdering av tapsavsetningen hefter det usikkerhet ved estimering av tidspunkt og beløp for fremtidige kontantstrømmer inkludert verdsettelse av sikkerhetsverdier.

Gruppevise nedskrivninger

Ved hvert balansetidspunkt estimeres verdifall for engasjementer som ikke er fanget opp av individuelle vurderinger. Engasjementer som er vurdert individuelt og hvor det ikke er foretatt individuell nedskrivning inngår også i denne kategorien. Engasjementene inndeles i kundegrupper hvor makroøkonomiske forhold i hovedsak antas å påvirke kundene likt. Forventet fremtidig kontantstrøm estimeres på bakgrunn av forventet tap og estimat for konjunktursituasjonen for de respektive kundegruppene. Forventet tap er basert på tapserfaring innenfor kundegruppene.

Nedskrivning på tilgjengelig for salg instrumenter

Banken vurderer at tilgjengelig for salg instrumenter har et nedskrivningsbehov ved et vesentlig eller langvarig verdifall som gjør at instrumentets virkelige verdi er lavere enn kostpris. Vurderingen av hva som er vesentlig eller langvarig baserer seg på skjønn. For å utøve dette skjønn vurderes blant annet den normale volatiliteten til instrumentet. I tillegg kan en nedskrivning være relevant når det er bevis for en forringelse av investeringsobjektets økonomiske tilstand, bransje eller sektorforhold, endring i teknologi og operasjonelle eller finansielle kontantstrømmer.

Virkelig verdi i ikke aktive markeder

Virkelig verdi på finansielle instrumenter som ikke er notert i et aktivt marked er verdsatt ved bruk av verdsettelsesteknikker. Verdsettelsesteknikker (for eksempel modeller) som er benyttet for å bestemme virkelig verdi er vurderes periodisk opp mot utvikling i verdi av lignende instrumenter, og gjennomførte transaksjoner i samme papir. I den grad det er praktisk mulig benyttes observerbare data, men på områder som kredittrisiko volatilitet og korrelasjoner må det benyttes estimater. Endring i forutsetningene om disse faktorene kan påvirke virkelig verdi på finansielle instrumenter. For flere detaljer se note 23.

Overtatte eiendeler

Overtatte eiendeler er eiendeler som overtas av banken i forbindelse med oppfølging av misligholdte eller nedskrevne engasjementer. Ved overtagelsen verdsettes eiendelene til antatt realisasjonverdi. Eventuelt avvik fra balanseført verdi av misligholdt eller nedskrevet engasjement ved overtagelse klassifiseres som nedskrivning på utlån. Overtatte eiendeler balanseføres etter sin art. Ved overtagelse av aksjer eller andeler vurderes eieandelen etter prinsippene beskrevet i note 2. Ved endelig avhendelse resultatføres avviket fra balanseført verdi i henhold til eiendommens art i regnskapet.

Note 4 Segmentinformasjon

Segmentinformasjon rapporteres i henhold til IFRS 8. Basert på kriteriene i IFRS 8 har banken rapporteringspliktige driftssegmenter, PM (privatmarked) og BM (bedriftsmarked). Disse representerer bankvirksomheten fordelt på to kundegrupper. Generell finansiell rådgivning inngår i disse segmentene, samt inntekter knyttet til disse kundegruppene. Øvrige virksomhet presenteres samlet, og er i hovedsak knyttet til fellestjenester og plasseringer.

Regnskapsprinsipper som anvendes for utarbeidelse av segmentinformasjon er de samme som beskrevet i note 2. Fundingkostnader er ufordelt.

Banken har kun virksomhet i Norge. Bankens øverste beslutningstaker er administrerende banksjef.

2017				
Resultat	PM	BM	Ufordelt	Total
Netto rente- og kredittprov. innt.	68.053	21.324	9.198	98.575
Utbytte/resultat abdek tilkn. selskap			6.708	6.708
Netto provisjonsinntekter	7.715	3.171	18.411	29.297
Inntekter verdipapirer			1.622	1.622
Andre inntekter			716	716
Sum andre driftsinntekter	7.715	3.171	27.457	38.343
Sum driftskostnader			-64.059	-64.059
Av- og nedskrivninger			-2.015	-2.015
Resultat før tap				70.844
Tap på utlån	-1.253	-8.140		-9.393
Gevinst aksjer			14	14
Resultat før skatt				61.465
Balanse	PM	BM	Ufordelt	Total
Brutto utlån	3.179.242	1.311.416		4.490.658
Individuelle nedskrivninger	-2.500	-4.200		-6.700
Gruppevise nedskrivninger	-4.767	-10.839		-15.606
Utlån til kunder	3.171.975	1.296.377		4.468.352
Øvrige eiendeler			830.389	830.389
Sum eiendeler	3.171.975	1.296.377	830.389	5.298.741
Innskudd	2.387.038	1.493.985		3.881.023
Øvrig gjeld og egenkapital			1.417.718	1.417.718
Sum gjeld og egenkapital	2.387.038	1.493.985	1.417.718	5.298.741

2016				
Resultat	PM	BM	Ufordelt	Total
Netto rente- og kredittprov. innt.	59.253	55.946	-13.181	102.018
Utbytte/resultat abdek tilkn. selskap			5.828	5.828
Netto provisjonsinntekter	6.241	3.085	14.790	24.116
Inntekter verdipapirer			4.420	4.420
Andre inntekter			1.092	1.092
Sum andre driftsinntekter	6.241	3.085	26.130	35.456
Sum driftskostnader			-53.949	-53.949
Av- og nedskrivninger			-1.829	-1.829
Resultat før tap				81.696
Tap på utlån	-2.968	-10.710		-13.678
Gevinst aksjer			3.401	3.401
Resultat før skatt				71.419
Balanse	PM	BM	Ufordelt	Total
Brutto utlån	2.948.543	1.425.859		4.374.402
Individuelle nedskrivninger	-2.865	-1.800		-4.665
Gruppevise nedskrivninger	-4.520	-13.191		-17.711
Utlån til kunder	2.941.158	1.410.868		4.352.026
Øvrige eiendeler			738.636	738.636
Sum eiendeler	2.941.158	1.410.868	738.636	5.090.662
Innskudd	2.333.504	1.433.692		3.767.196
Øvrig gjeld og egenkapital			1.323.466	1.323.466
Sum gjeld og egenkapital	2.333.504	1.433.692	1.323.466	5.090.662

Note 5 Kapitalstyring og kapitaldekning

Kapitalstyring

Banken har følgende målsetninger for kapitalstyringen:

- 1) Overholde eksterne krav til kapitaldekning fastsatt av regulerende myndigheter.
- 2) Sikre bankens evne til å fortsette som en solid frittstående bank
- 3) Opprettholde en tilstrekkelig kapitalbase for å understøtte utviklingen av bankens virksomhet
- 4) Opprettholde en tilstrekkelig kapitalbase til at denne bidrar til at prisen på bankens egen finansiering blir på et akseptabelt nivå
- 5) Finanstilsynets Pilar 2-krav er 3,4 % fra 30.06.17, dvs. minimumskrav 31.12.17 er 15,4 %. Banken gjør årlige vurderinger av målsatte nivå i ICAAP.

Ansvarlig kapital	31.12.2017	31.12.2016
Sparebankens fond	372.142	336.845
Overkursfond	766	766
Utjevningsfond	11.447	7.288
Annen egenkapital	32.590	30.863
Egenkapitalbevis	68.790	68.790
Fradrag i egenkapital *)	-34.182	-26.640
Sum ren kjernekapital	451.553	417.912
Fondsobligasjoner	75.000	125.000
Fradrag kjernekapital *)	-4.747	-10.404
Sum kjernekapital	521.806	532.508
Ansvarlig lånekapital	75.000	25.000
Fradrag tilleggskapital *)	-4.273	-8.880
Netto ansvarlig kapital	592.533	548.628
Beregningsgrunnlag		
Lokale og regionale myndigheter (herunder kommuner)	78	6.101
Institusjoner	57	769
Foretak	555.454	659.633
Engasjementer med pantesikkerhet i eiendom	1.700.201	1.535.287
Forfalte engasjementer	23.972	24.010
Høyrisiko-engasjementer	576	-
Obligasjoner med fortrinnsrett	31.211	31.221
Fordring på institusjoner og foretak med kortsiktig rating	26	11.762
Egenkapitalposisjoner	69.266	65.811
Øvrige engasjementer	132.092	161.843
Sum Kredittrisiko -standardmetode	2.512.933	2.496.437
Operasjonell risiko	244.645	230.828
Sum beregningsgrunnlag	2.757.578	2.727.265
Kapitaldekning	21,5 %	20,1 %
Kjernekapital	18,9 %	19,5 %
Ren kjernekapital	16,4 %	15,3 %

*) Fradrag for egenkapitalinstrumenter i andre selskaper i finansiell sektor der institusjonen ikke har en vesentlig investering, ref. beregningsforskriften § 18 Utgjør: -43.202
Overgangsordning avsluttes, og fra 2018 trekkes alt fra i ren kjernekapital.
Alt annet like gjør dette at ren kjernekapitaldekning reduseres med ca. 0,3 prosentpoeng.

Regler for konsolidering (Eika-gruppen/EBK) fra Q1-18 forventes ikke å ha vesentlig betydning.

Note 6 Risikostyring

Risikostyring

Bankens forretningsaktiviteter medfører at virksomheten er eksponert for en rekke finansielle risikoer. Bankens målsetting er å oppnå en balanse mellom avkastning og risiko, og å minimalisere potensielle negative virkninger på bankens finansielle resultater.

Bankens finansielle risikostyring er etablert for å identifisere og analysere disse risikoene, å etablere passende risikorammer og -kontroller, og å overvåke overholdelsen gjennom bruk av pålitelige og oppdaterte informasjonssystemer. Banken vurderer jevnlig de etablerte retningslinjene for risikostyring og etablerte systemer for å sikre at endringer i produkter og markeder blir reflektert i risikorammene.

Ansvar for bankens risikostyring og kontroll er delt mellom bankens styre, ledelsen og operative enheter. Styret vedtar bankens mål og rammestruktur innefor alle risikoområder, herunder retningslinjer for bankens risikostyring.

Administrerende banksjef har ansvaret for bankens samlede risikostyring. Alle beslutninger knyttet til risiko og risikostyring fattes normalt sett av administrerende banksjef i samråd med øvrige medlemmer i bankens ledelse.

Alle ledere i Høland og Setskog Sparebank har ansvar for å styre risiko og sikre god intern kontroll innenfor eget område i tråd med bankens vedtatte risikoprofil.

Kredittrisiko

Banken tar kredittrisiko, som er risikoen for at motparten vil påføre banken et tap ved ikke å gjøre opp bankens tilgodehavende. Kreditteksponering er primært knyttet til utestående lån og gjeldspapirer. Det er også kredittrisiko knyttet til off-balance finansielle instrumenter som lånetilsagn og derivater.

Se note 7-9 for en vurdering av kredit risiko

Markedsrisiko

Banken er eksponert for markedsrisiko, som er risikoen for at virkelig verdi av fremtidige kontantstrømmer knyttet til finansielle instrumenter vil endres pga. endringer i markedspriser. Markedsrisiko er knyttet til åpne posisjoner i rente-, valuta og aksjeprodukter som er eksponert mot endrede markedspriser og endringer i volatiliteten til priser som rentesatser, kredittspreads, valutakurser og aksjepriser.

Se note 12 - 15 for en vurdering av markedsrisiko

Likviditetsrisiko

Risikoen for at banken ikke er i stand til å innfri sine forpliktelser ved forfall, samt risikoen for at banken ikke klarer å møte sine likviditetsforpliktelser uten at kostnaden øker dramatisk. Ut fra et bredere perspektiv inneholder likviditetsrisiko også risiko for at banken ikke er i stand til å finansiere økninger i eiendeler etter hvert som refinansieringsbehovet øker.

Se note 11 for en vurdering av likviditetsrisiko

Operasjonell risiko

Risikoen for tap som skyldes svakheter eller feil ved prosesser og systemer, feil begått av ansatte eller eksterne hendelser.

Forretningsrisiko

Risiko for tap på grunn av endringer i eksterne forhold som markedssituasjon eller myndighetenes reguleringer. Risikoen inkluderer også omdømmerisiko.

Note 7 Kredittrisiko

Kreditt risiko oppstår i hovedsak i bankens utlånsportefølje, men også knyttet til bankens beholdning av obligasjoner. Bankens maksimale eksponering for kredittisiko fremgår av tabellen under.

Brutto eksponering	2017	2016
<i>Eiendeler</i>		
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	1.849	60.652
Brutto utlån til kunder	4.490.658	4.374.402
Finansielle derivater		
Sertifikater og obligasjoner holdt for omsetning		
Sertifikater og obligasjoner til virkelig verdi over resultatet	510.872	456.903
Andre eiendeler		
Sum eiendeler	5.003.379	4.891.957
<i>Forpliktelser</i>		
Betingede forpliktelser	172.679	164.702
Ubenyttede kreditter	197.089	161.737
Andre engasjement		
Sum finansielle garantistillelser	369.768	326.439
Sum kredittisikoeksponering	5.373.147	5.218.396

Bankens maksimale eksponering for kredittisiko på låneengasjement

	2017	2016
Bokført verdi utlån (netto etter tapsavsetninger)	4.468.352	4.352.026
Garantier	172.679	164.702
Ubenyttede kreditter	197.089	161.737
Maksimal eksponering for kredittisiko	4.838.120	4.678.465

Utlån og fordring på kunder

	2017	2016
Kasse- /drifts- og brukskreditter	204.696	220.477
Byggelån	290.038	336.763
Nedbetalingslån	3.995.924	3.817.162
Sum utlån før nedskrivninger	4.490.658	4.374.402
Individuelle nedskrivninger på utlån, kreditter og garantier	-6.700	-4.665
Gruppevise nedskrivninger	-15.606	-17.711
Sum netto utlån og fordringer på kunder	4.468.352	4.352.026

Garantier

	2017	2016
Betalingsgarantier	48.693	42.702
Kontraktsgarantier	82.629	73.422
Lånegarantier	33.134	33.254
Eika Boligkreditt (EBK)	8.223	15.324
Garanti overfor Sparebankenes Sikringsfond	-	-
Sum garantier	172.679	164.702

Eika Boligkreditt

Bankens portefølgje i Eika Boligkreditt er ved utgangen av året NOK 699 mill.

Banken stiller garanti for lån som våre kunder har i Eika Boligkreditt (EBK). EBK har som kriterier at lånet er innenfor 60 % av panteobjektet (bolig/hytte). Videre må det være avholdt takst på eiendommen, og taksten må ikke være eldre enn 6 måneder når lånet opptas.

Garantibeløpet overfor EBK er delt:

Tapsgaranti - Den delen av lånet som overstiger 50 % av sikkerhetsstillelsen. For lån som overstiger 50 % av sikkerhetsstillelsen skal garantien være på minimum kr. 25.000 pr. lån. Garantien gjelder i 6 år fra dato for rettsvern.

Saksgaranti - Gjelder for hele lånebeløpet fra banken anmoder om utbetaling til pantesikkerheter har oppnådd rettsvern.

Andel av felles garantiramme på 1 % av bankens totale låneportefølje ved utgangen av måneden.

EBK har også rett til å motregne eventuelle tap i bankens provisjon for kundebehandling i en periode på inntil 3 år.

Utlån og garantier fordelt på risikoklasser

Banken foretar risikoklassifisering av alle engasjementer som en integrert del av bankens kredittvurdering og saksgangprosess. Banken benytter et risikoklassifiseringssystem for å overvåke kredittrisiko i bedrifts- og persjonmarkedsporteføljen. Systemet er basert på en modell som avdekker forventet sannsynlighet for mislighold og tap. Overvåking skjer med bakgrunn i engasjementsstørrelse, risikoklasse og evt. mislighold. Systemet benytter 10 friske risikoklasser og to klasser for hhv. misligholdte engasjementer og engasjement med individuelle tapsnedskrivninger. Antall klasser bidra til at endringer (migrasjon) på kundenivå vil være synlig på et tidligst mulig tidspunkt. Modellen inneholder ikke vurderinger basert på sikkerhetsverdier og kundens risikoklasse er derfor en sammensetning av eksterne og interne data som gir kunden en sannsynlighetsvurdering av fremtidig mislighold (PD-verdi). Systemet bygger på en sammensetning av data for kundeadfærd (behavior-modell), samt en modell for innhenting av genetisk score. Noen større boligprosjekter med god sikkerhet og forhåndssalg kommer i høy risikoklasse.

Risikoklassifisering BM-engasjement

	2017			2016		
Risikoklasse	Totalt engasjement	% av total	PD verdi	Totalt engasjement	% av total	PD verdi
1 - 3	187.046	12,07 %	0,25 %	197.122	12,57 %	0,22 %
4 - 7	1.009.269	65,14 %	1,42 %	909.768	58,01 %	1,46 %
8 - 10	325.054	20,98 %	6,21 %	453.128	28,89 %	6,62 %
11	841	0,05 %		6.332	0,40 %	
12	25.420	1,64 %		-	0,00 %	
Uklassifisert	1.791	0,12 %		1.857	0,12 %	
Totalt	1.549.421	100,00 %	2,23 %	1.568.207	100,00 %	2,77 %

Risikoklassifisering PM-engasjement

	2017			2016		
Risikoklasse	Totalt engasjement	% av total	PD verdi	Totalt engasjement	% av total	PD verdi
1 - 3	2.813.441	85,18 %	0,17 %	2.617.300	83,92 %	0,16 %
4 - 7	352.068	10,66 %	1,14 %	355.132	11,39 %	1,15 %
8 - 10	127.659	3,87 %	15,24 %	130.182	4,17 %	17,06 %
11	1.107	0,03 %		16.145	0,52 %	
12	8.593	0,26 %		-	0,00 %	
Uklassifisert	27	0,00 %		56	0,00 %	
Totalt	3.302.895	100,00 %	0,72 %	3.118.815	100,00 %	0,78 %

Note 8 Engasjementer fordelt på kunde grupper og geografi**Fordelt etter sektor og næring**

Sektor/næring 2017	Utlån	Garantier	Ubenyttede kreditter	Total eksponering	% av total eksponering
A - Jordbruk, skogbruk og fiske	131.701	453	11.417	143.571	2,59 %
B - Bergverksdrift og utvinning	58.565	16.192	6.307	81.064	1,46 %
C - Industri	35.964	4.092	8.771	48.827	0,88 %
D - Elektrisitets-, gass-, damp og varmtvannsforsyning	17.220	-	1.315	18.535	0,33 %
E - Vannforsyning, avløps- og renovasjonsvirksomhet	7.749	264	94	8.107	0,15 %
F - Bygge- og anleggsvirksomhet	207.171	63.436	19.008	289.614	5,23 %
G - Varehandel, reparasjon av motorvogner	97.940	16.151	25.331	139.422	2,52 %
H - Transport og lagring	35.094	8.405	5.643	49.142	0,89 %
I - Overnattings- og serveringsvirksomhet	17.711	-	1.412	19.123	0,35 %
J - Informasjon og kommunikasjon	3.213	500	2.000	5.713	0,10 %
K - Finansierings- og forsikringsvirksomhet	38.819	-	374	39.193	0,71 %
L - Omsetning og drift av fast eiendom	521.189	11.217	16.106	548.512	9,91 %
M - Faglig, vitenskapelig og teknisk tjenesteyting	33.821	1.018	1.772	36.612	0,66 %
N - Forretningsmessig tjenesteyting	39.970	567	7.560	48.097	0,87 %
O - Offentlig administrasjon og forsvar, og trvædeordninger underlaatt offentlig forvaltning	-	-	-	-	0,00 %
P - Undervisning	-	-	-	-	0,00 %
Q - Helse- og sosialtjenester	1.384	184	100	1.668	0,03 %
R - Kulturell virksomhet, underholdning og fritidsaktivit	41.913	2.710	1.987	46.610	0,84 %
S - Annen tjenesteyting	5.014	393	781	6.188	0,11 %
T - Lønnet arbeid i private husholdninger	1.939	-	-	1.939	0,04 %
Sum næring	1.296.377	125.582	109.979	1.531.938	27,67 %
Sum person	3.171.975	38.874	87.110	3.297.958	59,56 %
Sum	4.468.352	164.455	197.089	4.829.896	87,22 %
Eika Boligkreditt	699.258	8.223	-	707.481	12,78 %
Totalsum	5.167.610	172.678	197.089	5.537.377	100,00 %

Sektor/næring 2016	Utlån	Garantier	Ubenyttede kreditter	Total eksponering	% av total eksponering
A - Jordbruk, skogbruk og fiske	130.695	453	13.010	144.158	2,66 %
B - Bergverksdrift og utvinning	65.357	15.320	3.775	84.452	1,56 %
C - Industri	40.927	4.191	4.845	49.963	0,92 %
D - Elektrisitets-, gass-, damp og varmtvannsforsyning	6.765	-	-	6.765	0,12 %
E - Vannforsyning, avløps- og renovasjonsvirksomhet	9.134	264	175	9.573	0,18 %
F - Bygge- og anleggsvirksomhet	261.216	55.836	20.559	337.611	6,22 %
G - Varehandel, reparasjon av motorvogner	106.225	15.170	22.619	144.014	2,65 %
H - Transport og lagring	29.485	8.005	5.160	42.650	0,79 %
I - Overnattings- og serveringsvirksomhet	20.911	-	690	21.601	0,40 %
J - Informasjon og kommunikasjon	4.765	-	548	5.313	0,10 %
K - Finansierings- og forsikringsvirksomhet	22.717	-	20	22.737	0,42 %
L - Omsetning og drift av fast eiendom	537.084	7.706	13.217	558.007	10,28 %
M - Faglig, vitenskapelig og teknisk tjenesteyting	21.244	1.263	1.303	23.810	0,44 %
N - Forretningsmessig tjenesteyting	43.940	3.632	3.332	50.904	0,94 %
O - Offentlig administrasjon og forsvar, og trvædeordninger underlaatt offentlig forvaltning	-	-	-	-	0,00 %
P - Undervisning	-	-	-	-	0,00 %
Q - Helse- og sosialtjenester	2.021	420	118	2.559	0,05 %
R - Kulturell virksomhet, underholdning og fritidsaktivit	49.052	-	1.779	50.831	0,94 %
S - Annen tjenesteyting	6.007	-	633	6.640	0,12 %
T - Lønnet arbeid i private husholdninger	3.666	-	-	3.666	0,07 %
Sum næring	1.361.211	112.260	91.783	1.565.254	28,84 %
Sum person	3.013.191	37.118	69.954	3.120.263	57,48 %
Sum	4.374.402	149.378	161.737	4.685.517	86,32 %
Eika Boligkreditt	727.400	15.324	-	742.724	13,68 %
Totalsum	5.101.802	164.702	161.737	5.428.241	100,00 %

Geografi BM 2017	Utlån	Garantier	Ubenyttede kreditter	Total eksponering	% av total eksponering
Aurskog-Høland	868.565	52.127	74.396	995.088	20,60 %
Skedsmo	75.556	19.531	7.315	102.402	2,12 %
Fet	53.021	295	4.894	58.210	1,21 %
Sørum	11.692	1.171	150	13.013	0,27 %
Akershus for øvrig	128.979	18.482	8.521	155.982	3,23 %
Oslo	56.417	10.041	3.722	70.180	1,45 %
Østfold	71.314	12.132	9.886	93.332	1,93 %
Landet for øvrig	30.833	11.803	1.095	43.731	0,91 %
Sum næring	1.296.377	125.582	109.979	1.531.938	31,72 %
Geografi PM 2017					
Aurskog-Høland	2.214.930	4.791	58.985	2.278.706	47,18 %
Skedsmo	57.483	85	71	57.639	1,19 %
Fet	100.986	77	2.146	103.209	2,14 %
Sørum	60.366	24.722	4.282	89.370	1,85 %
Akershus for øvrig	203.565	5.469	11.345	220.379	4,56 %
Oslo	246.246	3	7.913	254.162	5,26 %
Østfold	140.990	260	1.679	142.929	2,96 %
Landet for øvrig	142.517	3.466	569	146.552	3,03 %
Utland	4.892		120	5.012	0,10 %
Sum person	3.171.975	38.873	87.110	3.297.958	68,28 %
Totalsum	4.468.352	164.455	197.089	4.829.896	100,00 %

Fordelt geografisk

Geografi BM 2016	Utlån	Garantier	Ubenyttede kreditter	Total eksponering	% av total eksponering
Aurskog-Høland	939.380	43.065	60.406	1.042.851	22,26 %
Skedsmo	85.424	21.536	10.530	117.490	2,51 %
Fet	64.220	295	654	65.169	1,39 %
Sørum	2.955	908	150	4.013	0,09 %
Akershus for øvrig	150.402	19.077	7.636	177.115	3,78 %
Oslo	63.875	3.297	1.622	68.794	1,47 %
Østfold	44.635	12.362	11.339	68.336	1,46 %
Landet for øvrig	10.320	11.721	894	22.935	0,49 %
Sum næring	1.361.211	112.261	93.231	1.566.703	33,44 %
Geografi PM 2016					
Aurskog-Høland	2.082.532	3.035	49.517	2.135.084	45,57 %
Skedsmo	77.650	85	166	77.901	1,66 %
Fet	103.845	80	5.800	109.725	2,34 %
Sørum	53.977	24.799	556	79.332	1,69 %
Akershus for øvrig	138.681	5.315	3.844	147.840	3,16 %
Oslo	220.874		3.878	224.752	4,80 %
Østfold	102.971	238	1.674	104.883	2,24 %
Landet for øvrig	226.550	3.565	2.905	233.020	4,97 %
Utland	6.111		166	6.277	0,13 %
Sum person	3.013.191	37.117	68.506	3.118.814	66,56 %
Totalsum	4.374.402	149.378	161.737	4.685.517	100,00 %

Note 9 Nedskrevne engasjementer fordelt på kundegruppe

	Brutto nedskrevne engasjementer	Individuelle nedskrivninger	Netto nedskrevne engasjementer
2017			
Personmarked	8.152	2.500	5.652
Offentlig forvaltning			-
Primærnæring			-
Industri og bergverk			-
Kraftforsyning/ Bygg og anlegg			-
Varehandel/ Restaurant og hotell	12.683	4.200	8.483
Forretningsmessige tjenesteyting/ Eiendomsdrift			-
Transport			-
Tjenesteytende næringer			-
Sum	20.835	6.700	14.135

	Brutto nedskrevne engasjementer	Individuelle nedskrivninger	Netto nedskrevne engasjementer
2016			
Personmarked	8.065	2.865	5.200
Offentlig forvaltning			-
Primærnæring			-
Industri og bergverk			-
Kraftforsyning/ Bygg og anlegg	17.239	1.000	16.239
Varehandel/ Restaurant og hotell	1.486	800	686
Forretningsmessige tjenesteyting/ Eiendomsdrift			-
Transport			-
Tjenesteytende næringer			-
Sum	26.790	4.665	22.125

Misligholdte lån og tapsutsatte lån	2017	2016	2015	2014	2013
Sum misligholdte lån PM over 90 dager	9.736	18.981	20.943	32.383	14.107
Sum misligholdte lån BM over 90 dager	12.984			15.286	35.481
-Individuelle nedskrivninger på misligholdte lån	2.500	1.365	3.315	5.515	6.150
Sum misligholdte lån etter nedskrivninger	20.220	17.616	17.628	42.154	43.438
Øvrige tapsutsatte lån PM før nedskrivninger	-	5.123	4.934	6.324	4.235
Øvrige tapsutsatte lån BM før nedskrivninger	25.828	18.725	7.772	17.165	17.564
-Individuelle nedskrivninger på tapsutsatt lån	4.200	3.300	2.500	3.735	6.600
Øvrige tapsutsatte lån etter nedskrivninger	21.628	20.548	10.206	19.754	15.199

Aldersfordeling på misligholdte engasjement, netto etter nedskrivning

	2017	2016	2015	2014	2013
1 - 30 dager	7.690	13.985	28.073	27.851	35.453
31 - 60 dager	10.452	2.043	-	7.294	5.853
61 - 90 dager	127	30	-	1.126	4.698
91-120 dager	101	1.202	1.843	1.899	1.228
121 - 180 dager	21	8.404	1.399	3.103	5.478
181- 271 dager	13.145	576	3.014	805	10.806
over 271 dager	6.953	7.434	11.372	36.347	25.926
Sum	38.489	33.674	45.701	78.425	89.442

Note 10 Nedskrivninger og tap på utlån

Tap og nedskrivninger på utlån og garantier	2017	2016
Endringer i individuelle nedskrivninger		
Individuelle tapsavsetninger 01.01	4.665	5.815
-Periodens konstaterte tap, med tidligere foretatt individuelle nedskrivninger	1.600	1.950
+Økte individuelle nedskrivninger i perioden		
+Nye individuelle nedskrivninger i perioden	4.000	800
-Tilbakeføring av individuelle nedskrivninger i perioden	365	
Sum individuelle nedskrivninger til dekning av tap på utlån 31.12	6.700	4.665
Gruppenedskrivninger på utlån		
Gruppenedskrivninger 01.01	17.711	23.697
+Periodens endringer av gruppenedskrivninger på utlån	-2.105	-5.986
Sum gruppenedskrivninger til dekning av tap på utlån 31.12	15.606	17.711
	2017	2016
Periodens tapskostnader:		
Periodens endringer i individuelle nedskrivninger	4.000	-1.150
+Periodens endringer i gruppenedskrivninger	-2.105	-5.986
+Periodens konstaterte tap med tidligere individuelle nedskrivninger	798	2.025
+Periodens konstaterte tap uten tidligere individuelle nedskrivninger	10.570	19.716
-Periodens inngang på tidligere perioders konstaterte tap	-3.869	927
Periodens tapskostnader (- inngått)	9.394	13.678
Resultatførte renter på utlån der det er foretatt nedskrivning for tap		
Resultatførte renter	317	254

Note 11 Likviditetsrisiko

Likviditetsrisiko kan forenklet sies å være risikoen for at banken ikke kan gjøre opp sine forpliktelser rettidig. Et sentralt mål er også utvikling i bankens innskuddsdekning som forteller noe om bankens grad av avhengighet av pengemarkedet.

Restløpetid for hovedposter pr. 31.12.2017

Post i balansen	Sum	Inntil 1 mnd.	1-3 mnd.	3mnd-1år	1-5år	over 5år	uten løpetid
Kontanter og fordringer på sentralbanken	133.837	125.853					7.984
- herav i utenlandsk valuta	1.258						1.258
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	1.849	1.849					
Utlån til og fordringer på kunder	4.490.658	527.657	38.762	235.838	1.653.612	2.034.789	
Obligasjoner, sertifikater	510.872	0	520	68.141	442.211		
Øvrige eiendelsposter	183.832	183.832					
-nedskrivninger på utlån	-22.306	-22.306					
Sum eiendelsposter	5.298.741	816.884	39.282	303.979	2.095.823	2.034.789	7.984
Gjeld til kredittinstitusjoner	187						187
Innskudd fra og gjeld til kunder	3.881.023		663.635				3.217.388
Gjeld stiftet ved utsted. av verdipapirer	743.917		22.000	48.000	674.000		-83
Øvrig gjeld med restløpetid	2.027				2.027		
Øvrig gjeld u/restløpetid	31.766						31.766
Ansvarlig lånekapital	75.000				75.000		
Egenkapital	564.822				75.000		489.822
Sum gjeld og EK	5.298.741	-	685.635	48.000	826.027	0	3.739.079
- herav i utenlandsk valuta	0						
Netto likviditetseksponering i balansen		816.884	-646.353	255.979	1.269.796	2.034.789	-3.731.095
Utenom balansen							
Renteswap/bytteavtaler							

Restløpetid for hovedposter pr. 31.12.2016

Post i balansen	Sum	Inntil 1 mnd.	1-3 mnd.	3mnd-1år	1-5år	over 5år	uten løpetid
Kontanter og fordringer på sentralbanken	69.331	59.692					9.639
- herav i utenlandsk valuta	1.837						1.837
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	60.652	60.652					
Utlån til og fordringer på kunder	4.374.402	585.106	52.012	201.072	856.875	2.679.337	
Obligasjoner, sertifikater	456.903		2.500	15.262	406.141	33.000	
Øvrige eiendelsposter	151.750	151.750					
-nedskrivninger på utlån	-22.376	-22.376					
Sum eiendelsposter	5.090.662	834.824	54.512	216.334	1.263.016	2.712.337	9.639
Gjeld til kredittinstitusjoner	169						169
Innskudd fra og gjeld til kunder	3.767.196		554.516				3.212.680
Gjeld stiftet ved utsted. av verdipapirer	685.617			130.617	555.000		
Øvrig gjeld med restløpetid	2.326				2.326		
Øvrig gjeld u/restløpetid	36.801						36.801
Ansvarlig lånekapital	25.000					25.000	
Egenkapital	573.553				125.000		448.553
Sum gjeld og EK	5.090.662	0	554.516	130.617	682.326	25.000	3.698.203
- herav i utenlandsk valuta	0						
Netto likviditetseksponering i balansen		834.824	-500.004	85.717	580.690	2.687.337	-3.688.564
Utenom balansen							
Renteswap/bytteavtaler							

Innskuddsdekningen var ved utgangen av året var 86 %, det samme som i fjor.

Totale innlån fra markedet pr. utgangen av 2017 var NOK 744 mill.

I tillegg har banken NOK 150 mill. i kredittramme hos oppgjørsbanken DnB.

Likviditetsindikator 1 og 2 er henholdsvis 112 og 116, inkl. EBK

LCR er 205 ved årsskiftet

Likviditetssituasjonen karakteriseres som tilfredsstillende for banken.

Note 12 Renterisiko

Tidspunkt frem til avtalt/sannsynlig endring av rentebetingelser

Post i balansen pr. 31.12.2017	Sum	Inntil 1 mnd.	1-3 mnd.	3mnd-1år	1-5år	over 5år	uten renteendr.
Kontanter og fordringer på sentralbanken	133.837	125.853					7.984
- herav i utenlandsk valuta	1.258						1.258
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	1.849	1.849					
Utlån til og fordringer på kunder	4.490.658						4.490.658
Obligasjoner, sertifikater	510.872	83298	427.574				
Øvrige eiendeler	183.832						183.832
-nedskrivninger på utlån	-22.306						-22.306
Sum eiendelsposter	5.298.741	211.000	427.574	-	0	-	4.660.168
- herav i utlandsk valuta	0						
Gjeld til kredittinstitusjoner	187						187
Innskudd fra og gjeld til kunder	3.881.023						3.881.023
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapir	743.917	319.000	425.000				-83
Øvrig gjeld	33.793						33.793
Ansvarlig lånekapital	75.000		75.000				
Egenkapital	564.822		75.000				489.822
Sum gjeld og EK	5.298.741	319.000	575.000	-	-	-	4.404.741
- herav i utlandsk valuta	0						
Netto renteeksposering i balansen		-108.000	-147.426	-	0	-	255.426

Post i balansen pr. 31.12.2016	Sum	Inntil 1 mnd.	1-3 mnd.	3mnd-1år	1-5år	over 5år	uten renteendr.
Kontanter og fordringer på sentralbanken	69.331	59.692					9.639
- herav i utenlandsk valuta	1.837						1.837
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	60.652	60.652					
Utlån til og fordringer på kunder	4.374.402				25.000		4.349.402
Obligasjoner, sertifikater	456.903	218430	238.473				
Øvrige eiendeler	151.750						151.750
-nedskrivninger på utlån	-22.376						-22.376
Sum eiendelsposter	5.090.662	338.774	238.473	0	25.000	0	4.488.415
- herav i utlandsk valuta							
Gjeld til kredittinstitusjoner	169						169
Innskudd fra og gjeld til kunder	3.767.196						3.767.196
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapir	685.617	100.000	585.617				
Øvrig gjeld	39.127						39.127
Ansvarlig lånekapital	25.000		25.000				
Egenkapital	573.553	75.000	50.000				448.553
Sum gjeld og EK	5.090.662	175.000	660.617	-	-	-	4.255.045
- herav i utlandsk valuta	0						
Netto renteeksposering i balansen		163.774	-422.144	-	25.000	-	233.370

Renterisiko oppstår i forbindelse med bankens utlåns- og innlånsvirksomhet. Renterisiko er et resultat av at rentebindingstiden for bankens aktiva- og passivaside ikke er sammenfallende.

Rentefølsomhet

Bankens netto resultateffekt ved en parallellforskyvning av rentekurven med +1 % ville vært NOK 4,4 mill pr. 31.12.2017 mot NOK 4,6 mill ved forrige årsskifte.

Beregningen er gjort med utgangspunktet i bankens posisjoner på og utenfor balansen.

Note 13 Valutarisiko

Banken har kun en mindre kontantbeholdning i forbindelse med kjøp og salg av reise valuta, men har ellers ingen aktiva- eller passiva poster i utenlandsk valuta pr. 31.12.

Banken har formidlet valutalån gjennom annen bank til kunder som ønsker lån i utenlandsk valuta.

Bankens risiko i forbindelse med valutalån til kunder idet eksponeringen er ubetydelig og disse har gode pantesserheter.

Note 14 Kursrisiko

Kursrisiko på verdipapirer er risikoen for tap som oppstår ved endringer i verdien på obligasjoner, sertifikater og egenkapitalpapirer som banken har investert i. Banken har etablerte rammer for investeringer. Investeringer utover rammen skal godkjennes av bankens styre.

Note 15 Finansielle derivater

Bankens utlån og finansiering er i all hovedsak i flytende rente. Dette medfører begrenset eksponering mot endringer i markedsrente se note 12. For engasjementer inngått i fast rente anvender banken finansielle derivater til å balansere bankens renterisiko.

Valuta- og renterelaterte instrumenter benyttes for å minimere valuta- og renterisiko på bankens utlån til kunder og innlån fra kapitalmarkedet.

Note 16 Renteinntekter og rentekostnader

	2017			2016		
	Vurdert til amortisert kost	Vurdert til virkelig verdi	Totalt	Vurdert til amortisert kost	Vurdert til virkelig verdi	Totalt
Renter og lignende inntekter av utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	650			623		
Renter og lignende inntekter av utlån til og fordringer på kunder	167.906			179.189		
Renter av nedskrevne engasjementer						
Renter og lign. inntekter av sertifikater, obligasjoner og andre rentebærende verdipapirer		7.648			7.790	
Renteinntekter og lignende inntekter *)	168.556	7.648	176.204	179.812	7.790	187.602
*) Herav inntektsførte renter på nedskrevne lån						
Renter og lignende kostnader på gjeld til kredittinstitusjoner	553			521		
Renter og lignende kostnader på innskudd fra og gjeld til kunder	58.626			64.008		
Renter og lignende kostnader på utstedte verdipapirer	13.808			17.921		
Renter og lignende kostnader på ansvarlig lånekapital	2.087			765		
Renter og lignende kostnader på finansielle derivater, ordinær virksomhet						
Rentekostnader Skatteoppgjøret	2					
Avgift Sparebankenes sikringsfond	2.552			2.369		
Rentekostnader og lignende kostnader	77.628		77.628	85.584		85.584
Netto rente- og kredittprovisjonsinntekter	90.928	7.648	98.576	94.228	7.790	102.018

Note 17 andre inntekter

(NOK 1.000)

	2017	2016
Inntekter av aksjer, andeler og andre verdipapirer	5.052	4.107
Inntekter av eierinteresser i tilknyttede selskaper	1.656	1.721
Utbytte og andre inntekter av verdipapirer med variabel avkastning	6.708	5.828
	2017	2016
Forsikring	11.301	10.460
Kredittformidling	5.715	3.378
Verdipapiromsetning og forvaltning	3.026	2.117
Gebyr fra betalingsformidling/interbankgebyr	10.057	9.849
Garantiprovisjon	2.726	2.371
Andre provisjoner og gebyrer	1.036	713
Provisjonsinntekter og inntekter fra banktjenester	33.861	28.888
	2017	2016
Gebyr betalingsformidling/interbankgebyr debet	3.277	3.710
Andre provisjoner og gebyrer	1.287	1.062
Provisjonskostnader og kostnader ved banktjenester	4.564	4.772
	2017	2016
Verdiendring aksjer og egenkapitalbevis	-199	128
Verdiendring obligasjoner	2.388	3.593
Realiseret kursgevinst/-tap obligasjoner	-1.978	-3.112
Realiseret kursgevinst/-tap aksjer	-	0
Verdiendring finansielle derivater	0	2.826
Kursgevinst/-tap valuta	1.411	986
Netto verdiendringer og gevinst/tap av valuta og verdipapirer	1.622	4.421
	2017	2016
Gevinst finansielle eiendeler tilgjengelig for salg	14	3.401
Realisert gevinst finansielle eiendeler tilgjengelig for salg	14	3.401
	2017	2016
Driftsinntekter faste eiendommer	692	1.058
Øvrige driftsinntekter	24	34
Andre driftsinntekter	716	1.092

Note 18 Lønn, pensjon og sosiale kostnader

Lønnskostnader	2017	2016
Lønninger	22.055	21.818
Pensjonskostnader	1.840	-6.054
Sosiale kostnader	7.186	5.546
Sum	31.081	21.310

Gjennomsnittlig antall årsverk i 2017 var 35,5, tilsvarende tall for 2016 var 36,8.

Note 19 Andre driftskostnader

	2017	2016
Kostnader revisjon	865	633
Kostnader leide lokaler	2.990	2.855
Eksterne tjenester utenom forretningsdrift	654	1.740
Andre kontingenter	191	393
Driftskostnader faste eiendommer	2.648	3.045
Andre kostnader	4.135	3.621
Sum	11.483	12.287

Revisjonskostnader	2017	2016
Revisjon	440	469
Likningspapirer	32	32
Rådgivning	393	132
Totalt honorar revisjon inkl. mva.	865	633

Note 20 Skattekostnad og utsatt skattefordel

	2017	2016
Resultat før skattekostnad	61.465	71.419
Permanente forskjeller	227	190
Aksjeutbytte	-3.385	-4.107
Verdiendring aksjer	199	-3.529
Resultat tilknyttet selskap	-1.656	-1.722
Endring i midlertidige forskjeller	-2.210	-10.666
Arets skattegrunnlag	54.640	51.585
Betalbar skatt	14.344	13.494
Endring utsatt skatt	552	2.666
For mye avsatt forrige år	37	-632
Arets skattekostnad	14.933	15.528
Effektiv skattesats	24,3 %	21,7 %
<i>Grunnlag utsatt skatt</i>		
Driftsmidler	165	536
Andre verdipapirer	-2.439	-4.827
Pensjonsforpliktelse	-	-500
Gevinst og tapskonto	1.243	1.554
Sum	-1.031	-3.237
Beregnet utsatt skatt/utsatt skatteforpliktelse	-258	-810
Utsatt skatt/utsatt skattefordel - egenkapital		0
Endring utsatt skatt over resultatet	-258	-810
Betalbar skatt fra resultatet	14.344	13.494
Skatt på fondsobligasjon mot egenkapitalen	-1.134	-1.763
betalbar skatt i balansen	13.210	11.731
Skattesats	25 %	25 %

Note 21 Kategorier av finansielle instrumenter

2017	Finansielle instrumenter til virkelig verdi over resultatet		Finansielle eiendeler tilgjengelige for salg	Finansielle eiendeler og gjeld vurdert til amortisert kost*	Totalt
	Trading	Bestemt regn- skapsført til virkelig verdi			
Eiendeler					
Konter og fordringer på sentralbanker				133.837	133.837
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner				1.849	1.849
Utlån til kunder				4.468.352	4.468.352
Sertifikater og obligasjoner		510.872			510.872
Aksjer			121.782		121.782
Finansielle derivater					-
Sum eiendeler	-	510.872	121.782	4.604.037	5.236.691
Gjeld og egenkapital					
Gjeld til kredittinstitusjoner				187	187
Innskudd fra kunder				3.881.023	3.881.023
Finansielle derivater	-2.027				-2.027
Sertifikater og andre kortsiktige låneopptak					-
Obligasjonsgjeld				743.916	743.916
Verdipapirgjeld					-
Sum gjeld	-2.027	-	-	4.625.126	4.623.099

2016	Finansielle instrumenter til virkelig verdi over resultatet		Finansielle eiendeler tilgjengelige for salg	Finansielle eiendeler og gjeld vurdert til amortisert kost*	Totalt
	Trading	Bestemt regn- skapsført til virkelig verdi			
Eiendeler					
Konter og fordringer på sentralbanker				69.331	69.331
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner				60.652	60.652
Utlån til kunder				4.352.026	4.352.026
Sertifikater og obligasjoner		456.903			456.903
Aksjer			88.461		88.461
Finansielle derivater					-
Sum eiendeler	-	456.903	88.461	4.482.009	5.027.373
Gjeld og egenkapital					
Gjeld til kredittinstitusjoner				169	169
Innskudd fra kunder				3.767.196	3.767.196
Finansielle derivater	-2.326				-2.326
Sertifikater og andre kortsiktige låneopptak					-
Obligasjonsgjeld				685.617	685.617
Verdipapirgjeld					-
Sum gjeld	-2.326	-	-	4.452.982	4.450.656

Note 22 Virkelig verdi på finansielle instrumenter til amortisert kost

	31.12.2017		31.12.2016	
	Balanseført verdi	Virkelig verdi	Balanseført verdi	Virkelig verdi
Eiendeler bokført til amortisert kost				
Kontanter og kontantekvivalenter	133.837	133.837	69.331	69.331
Utlån og fordringer kredittinstitusjoner	1.849	1.849	60.652	60.652
Utlån og fordringer	4.468.352	4.466.325	4.374.402	4.372.076
Forpliktelser bokført til amortisert kost				
Gjeld til kredittinstitusjoner	187	187	169	169
Innskudd	3.881.023	3.881.023	3.767.196	3.767.196
Verdipapirgjeld	743.916	747.988	685.617	689.366
Ansvarlig lånekapital	75.000	75.909	25.000	24.673
Leverandørgjeld og andre forpliktelser	33.793	33.793	39.127	39.127

Utlån til og fordringer på kunder

For finansielle instrumenter med kort løpetid (mindre enn tre måneder) forutsettes bokført verdi å representere virkelig verdi. Denne forutsetningen er også benyttet for innskudd og sparekontoer uten bestemt løpetid.

Utlån til/innskudd fra kunder verdsatt til amortisert kost, inkluderer utlån og innskudd med flytende rente. Utlån og innskudd med flytende rente blir justert ved rente endringer i markedet samt ved endring i kredittrisiko. Banken vurderer derfor virkelig verdi på slike produkter til å være tilnærmet lik balanseført verdi. Utlån som ikke tilfredsstiller denne repriseringsforutsetningen, blir individuelt verdsatt til virkelig verdi per balansedagen. Eventuelle mer- eller mindreverdier som vil oppstå innenfor en eventuell renteendringsperiode, anses ikke å utgjøre signifikant verdi for banken.

Note 23 Finansielle instrumenter bokført til virkelig verdi

Virkelig verdi og balanseført verdi av finansielle eiendeler og forpliktelser:

Eiendeler bokført til virkelig verdi	31.12.2017	31.12.2016
Finansielle eiendeler tilgjengelige for salg		
aksjer og obligasjonsfond	121.782	88.461
Finansielle eiendeler som er øremerket til virkelig verdi over resultat		
aksjer		
sertifikater og obligasjoner	510.872	456.903
Finansielle eiendeler holdt for omsetning		
derivater	2.027	2.326

Tabellen nedenfor analyserer finansielle instrumenter balanseført til virkelig verdi etter verdsettelsesmetode.

De forskjellige nivåene har blitt definert som følger:

- Nivå 1: Virkelig verdi måles ved bruk av kvoterte priser fra aktive markeder for identiske finansielle.
- Nivå 2: Virkelig verdi måles med bruk av annen observerbar input enn den som benyttes på nivå 1.
- Nivå 3: Virkelig verdi måles med bruk av input som ikke baseres på observerbare markedsdata (ikke observerbar input)

31.12.2017	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Sum
Finansielle eiendeler tilgjengelige for salg				
aksjer og obligasjonsfond		121.782		121.782
Finansielle eiendeler som er øremerket til virkelig verdi over resultat				
aksjer				-
sertifikater og obligasjoner		510.872		510.872
Finansielle eiendeler holdt for omsetning				
derivater		-2.027		-2.027

31.12.2016	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Sum
Finansielle eiendeler tilgjengelige for salg				
aksjer		88.461		88.461
Finansielle eiendeler som er øremerket til virkelig verdi over resultat				
aksjer				-
sertifikater og obligasjoner		456.903		456.903
Finansielle eiendeler holdt for omsetning				
derivater		-2.326		-2.326

Nedenfor vil vi beskrive hvilke prinsipper som ligger til grunn for å fastsette virkelig verdi for finansielle instrumenter i kategori 2 og 3, dvs der observerbare markedspriser ikke er anvendt.

Finansielle instrumenter klassifisert i nivå 2.**Sertifikater og obligasjoner**

Sertifikater og obligasjoner er verdsatt til markedsverdi basert på innhentet informasjon fra meglere av obligasjoner i markedet. Verdiansettelse av obligasjoner og sertifikater blir beregnet basert på meglerens beste skjønn med hensyn til omsetningskurs på balansedagen.

Aksjer og aksjefond

Virkelig verdi på investeringer i verdipapirfond er basert på observerbare verdier på de underliggende plasseringene.

Finansielle derivater

Finansielle derivater er verdsatt til markedsverdi basert på innhentet informasjon fra selger av det finansielle derivatet. Markedsverdien blir beregnet med grunnlag i den midtpris det enkelte meglerforetaket fastsetter basert på aktuelle kurser i markedet på rapporteringstidspunktet.

Finansielle instrumenter klassifisert i nivå 3.**Utlån til og fordringer på kunder**

Utlån til kunder med fast rente er vurdert på grunnlag av avtalt kontantstrøm for lånene neddiskontert med effektiv rente. Effektiv rente er basert på rådende markedsbetingelser for tilsvarende fastrentelån. Verdi på lånet vil være mest sensitiv for endring i rentenivået og endring i kredittrisiko på kunden (særsilt bedriftskunder). Utlån til kunder som er gjenstand for nedskrivning er vurdert med utgangspunkt i sannsynlig kontantstrøm for lånene neddiskontert med effektiv rente justert for markedsvilkår for tilsvarende ikke nedskrevne lån.

Aksjer – tilgjengelig for salg

For aksjer klassifisert som tilgjengelig for salg er verdsettelsen basert på vurderinger gjort på grunnlag av historisk informasjon og generell markedsutvikling for aktuelle bransjer. En endring i markedsutviklingen vil påvirke verdsettelsen av aksjene.

Avstemming av bevegelser for Nivå 2 fra 31.12.2016 til 31.12.2017	Tilgjengelig for salg
Balanse 31.12.2016	88.461
Resultatført gevinst og tap i løpet av året	0
Kjøp	32.148
Salg/oppgjør	-208
Verdi endringer	1.381
Balanse per 31.12.2017	121.782

Avstemming av bevegelser for Nivå 2 fra 31.12.2015 til 31.12.2016	Tilgjengelig for salg
Balanse 31.12.2015	84.397
Resultatført gevinst og tap i løpet av året	0
Kjøp	4.233
Salg/oppgjør	-614
Verdi endringer	445
Balanse per 31.12.2016	88.461

Note 24 Obligasjoner, sertifikater og andre rentebærende verdipapirer

2017	Anskaffelses- kost	Balanseført verdi	Virkelig verdi	Eff.rente	Durasjon
Stat/statsgarantert*	160.326	160.572	160.572		
Kommune/fylke	0	0	0		
Banker	31.999	32.103	32.103		
Obligasjoner med fortrinnsrett	310.985	311.709	311.709		
Ansvarlig lån/fondsobligasjoner	1.000	1.005	1.005		
Industri	9.000	5.483	5.483		
Sum	513.310	510.872	510.872	1,43 %	0,14

*I tillegg kommer NOK 30 mill i DNB Global Treasury, obligasjonsfond med kun stats- eller statsgaranterte obligasjoner, jfr. note 25.

2016	Anskaffelses- kost	Balanseført verdi	Virkelig verdi	Eff.rente	Durasjon
Stat/statsgarantert	100.293	100.195	100.195		
Kommune/fylke	30.005	29.939	29.939		
Banker	1.999	2.001	2.001		
Obligasjoner med fortrinnsrett	311.932	310.968	310.968		
Ansvarlig lån/fondsobligasjoner	3.000	3.000	3.000		
Industri	14.500	10.800	10.800		
Sum	461.729	456.903	456.903	1,58 %	0,15

Det er beregnet gjennomsnittlig effektiv rente ut fra snitt beholdning og totalt inntektsførte renter og rentesrente for hele året.

Note 25 Aksjer og andelerAnleggsaksjer/andeler

Selskapsnavn	Org.nr	Andeler	Inngående balanse	Verdi- endring	Tilgang/ avgang	Anskaffelses- kost	Balanseført verdi
DNB Global Treasury*		31.218		9	30.000	30.000	30.009
Spama	916 148 690	140	14			14	14
Eiendomskreditt AS	979 391 285	26.850	2.732			2.732	2.732
Eikagruppen AS	979 319 568	310.508	36.920	2.826		23.785	39.746
EBK	885 621 252	5.734.845	42.320	-2.027	2.149	42.338	42.442
Lionero AS (Oren Oil ASA)	988 893 501	2.600	-			260	0
North Bridge Nordic Property AS	990 029 032	8.083	40	122		40	162
Visa Inc.		642	1.988	782		331	2.770
North Bridge Opportunity	991 669 884	4.420	93	-33		93	60
Vestmarka utv. AS	992 002 913	2	-			8	0
Bjørkelangen Stasjon AS	994 010174		-			500	0
Kvinesdal Sparebank	937 894 805	11.821	1.182			1.182	1.182
BankID	913 851 080	95	150			150	150
SDC		1.424	1.941		-209	1.732	1.732
NBNP 2 AS	998 845 467	8.083	152	10		152	162
Prosafe SE		32.030	929	-308		801	621
Sum anleggsaksjer/andeler/egenkapitalbevis			88.461	1.381	31.940	104.118	121.782

*DNB Global Treasury er et obligasjonsfond med kun stats- eller statsgaranterte obligasjoner, nullvekt i vektet balanse / kapitaldekning.

<u>Utvidet resultat</u>	2017	2016
Finansielle eiendeler tilgjengelig for salg:		
Eika Boligkreditt	-2.027	340
Eika Gruppen	2.826	
Visa	782	-24
Sum	1.581	316

Renterelaterede derivater:

Note 27 Tilknyttet selskap

2016							
Selskapets navn	Org. nr.	Antall aksjer	Eierandel	Mottatt utbytte	Netto kapitalendring	Resultatandel - kostnad/+inntekt	Utgående balanse
Bankenes Boligmegler AS	981 129 792	2.132	35 %	851		1575	3.893
Bjørkelangen Torg AS	988 808 423	1.700	40 %	-		147	11.618
Holding 1954 AS	998 166 527	400	40 %			-	-
Sum investering i tilknyttet selskap							15.511

Note 28 Varige driftsmidler

	Maskiner,biler, inventar	Investerings- eiendommer	Bygninger, andre eiendeler	Sum
Anskaffelseskost 01.01.2016	33.007	2.749	28.874	64.630
+ tilgang i året	853			853
- avgang i året	282			282
Akkumulert avskrivninger	28.845	1.099	9.529	39.473
Balanseført verdi 31.12.16	4.733	1.650	19.345	25.728
Anskaffelseskost 01.01.2017	33.578	2.749	28.874	65.201
+ tilgang i året	413			413
- avgang i året				0
Akkumulert avskrivninger	30.394	1.099	9.994	41.487
Balanseført verdi 31.12.17	3.597	1.650	18.880	24.127
				Sum
Avskrivninger 2017	1.549	-	465	2.014
Avskrivninger 2016	1.363	-	466	1.829

-avskrivningssats	15-30%	0-2%	0-10%
-avskrivningsmetode	lineær	lineær	lineær

Note 29 Eiendeler holdt for salg

Type eiendel:	2017	2016
Eiendom, Båstad	7.007	7.037
Tomt, Setskog	-	450
Tomt, Festningsåsen	1.800	1.800
Sum	8.807	9.287

Note 30 Gjeld til kredittinstitusjoner med avtalt løpetid

	Pålydende:
Bank	187
Sum	187

Innlån fra kredittinstitusjoner pr. 31.12.17 var på NOK 0,2 mill.

Note 31 Innskudd fra og gjeld til kunder

Gjennomsnittlig rente for sum innskudd i 2017 var på 1,53 %. Renten er beregnet ut fra sum rente for året i forhold til sum gjennomsnittlig innskudd. Gjennomsnittlig rente for sum innskudd i 2016 var på 1,71 %

Innskudd fordelt etter sektor og næring	2017	2016
A - Jordbruk, skogbruk og fiske	78.295	74.408
B - Bergverksdrift og utvinning	16.385	8.397
C - Industri	102.975	90.959
D - Elektrisitets-, gass-, damp og varmtvannsforsyning	22.967	32.526
E - Vannforsyning, avløps- og renovasjonsvirksomhet	21.293	21.215
F - Bygge- og anleggsvirksomhet	220.523	170.550
G - Varehandel, reparasjon av motorvogner	94.663	100.944
H - Transport og lagring	52.182	53.972
I - Overnattings- og serveringsvirksomhet	1.438	1.926
J - Informasjon og kommunikasjon	43.386	44.472
K - Finansierings- og forsikringsvirksomhet	163.079	160.431
L - Omsetning og drift av fast eiendom	270.533	292.670
M - Faglig, vitenskapelig og teknisk tjenesteyting	102.522	125.964
N - Forretningsmessig tjenesteyting	154.503	115.606
O - Offentlig administrasjon og forsvar, og trygdeordninger underlagt offentlig forvaltning	1.512	1.205
P - Undervisning	3.071	2.901
Q - Helse- og sosialtjenester	23.400	21.483
R - Kulturell virksomhet, underholdning og fritidsaktiviteter	23.722	20.997
S - Annen tjenesteyting	96.260	91.734
T - Lønnet arbeid i private husholdninger	1.276	1.334
Sum næring	1.493.985	1.433.692
Sum person	2.387.038	2.333.504
Totalsum	3.881.023	3.767.196

Note 32 Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer:**Obligasjonslån**

Banken har utstedet 7 obligasjonslån på til sammen NOK 744 mill. pr 31.12.2017, tilsvarende størrelse pr. 31.12.2016 var NOK 686 mill.

Obligasjonslån:	Isin:	Pålydende:	Forfall:
	NO0010757628	120.000	11.02.2019
	NO0010703218	22.000	12.02.2018
	NO0010760051	135.000	22.03.2019
	NO0010716343	100.000	26.08.2019
	NO0010741275	48.000	15.08.2018
	NO0010783095	169.000	27.01.2020
	NO0010809403	150.000	30.10.2020
Verdijusteringer		-84	
Sum		743.916	

Resterende kostnader ved etablering og underkurs på obligasjonene utgjør NOK 0,08 mill. Beløpet er presentert som en reduksjon av forpliktelsen i balansen. Beløpet periodiseres over løpetiden basert på effektiv rente.

Gjennomsnittlig rente for året for sertifikat og obligasjoner har vært 1,82 %. Renten er beregnet ut fra effektiv rentesats til enhver tid inkl. underkurs. I 2016 var gjennomsnittlig rente 2,06 %

Note 33 Annen gjeld

	2017	2016
Bankremisser	414	728
Skattetrekk	1.304	1.255
Øvrig gjeld	4.508	8.749
Avsatt til gaver	4.388	4.951
Sum annen gjeld	10.614	15.683

Note 34 Pensjonsforpliktelser

I 2016 ble den ytelsesbasert pensjonsordningen avsluttet, og alle ansatte inngår nå i en felles innskuddsbasert ordning. Bankens pensjonsordning oppfyller kravene i lov om obligatorisk tjenstepensjon.

Som erstatning for den gamle AFP-ordningen er det etablert en ny AFP-ordning. Den nye AFP-ordningen er, i motsetning til den gamle, ikke en førtidspensjonsordning, men en ordning som gir et livslangt tillegg på den ordinære pensjonen. De ansatte kan velge å ta ut den nye AFP-ordningen fra og med fylte 62 år, også ved siden av å stå i jobb, og den gir ytterligere opptjening ved arbeid fram til 67 år. Den nye AFP-ordningen er en ytelsesbasert flerforetakspensjonsordning, og finansieres gjennom premier som fastsettes som en prosent av lønn. Foreløpig foreligger ingen pålitelig måling og allokering av forpliktelse og midler i ordningen. Regnskapsmessig blir ordningen behandlet som en innskuddsbasert pensjonsordning hvor premiebetalingen kostnadsføres løpende, og ingen avsetninger foretas i regnskapet. Det er ikke fondsoppbygging i ordningen.

Pensjonsforpliktelser	2017	2016
Pensjonskostnad kollektiv ordning	1.483	-7.403
Kostnader AFP inkl. arbeidsgiveravgift	443	474

Note 35 Fondsobligasjoner og ansvarlig kapital

	2017 Isin	Opptatt år	Forfall	Rentetype	Rentesats	Beløp
Fondsobligasjonslån	NO0010727944	2014	Evigvarende	Flytende	4,15 %	50.000
Fondsobligasjonslån	NO0010787609	2017	Evigvarende	Flytende	4,82 %	25.000
Ansvarlig lån	NO0010786668	2017	22.02.2022	Flytende	2,96 %	50.000
Ansvarlig lån	NO0010725187	2014	16.12.2019	Flytende	2,78 %	25.000
Sum						150.000

	2016 Isin	Opptatt år	Forfall	Rentetype	Rentesats	Beløp
Fondsobligasjonslån	NO0010641913	2012	Evigvarende	Flytende	6,54 %	75.000
Fondsobligasjonslån	NO0010727944	2014	Evigvarende	Flytende	4,45 %	50.000
Ansvarlig lån	NO0010725187	2014	16.12.2019	Flytende	3,08 %	25.000
Sum						150.000

Banken tok opp et fondsobligasjonslån på NOK 50 mill i 2014, lånet har første call i 2019.
 Fondsobligasjonslån på NOK 25 mill som ble tatt opp i 2017 er evigvarende med første call i 2022.
 Lånene er evigvarende og er bokført til nominell verdi med fradrag av periodisert underkurs.
 Ansvarlig lån på NOK 25 mill som ble tatt opp i desember 2014, har forfall i desember 2019.
 Ansvarlig lån på NOK 50 mill som ble tatt opp i februar 2017, har forfall i februar 2022.

Note 36 Egenkapital

Egenkapitalbeviserens andel av egenkapitalen består av egenkapitalbeviskapital, overkursfond og utjevningsfond.
 Utjevningsfondet er akkumulert overskudd som kan benyttes til fremtidig kontantutbytte eller fondsemisjon. Øvrig egenkapital er sparebankens fond, gavefond, fond for verdiendringer, fond for vurderingsforskjeller og annen egenkapital. Annen egenkapital inkluderer bl.a. fond for urealiserte gevinster og utgjør tilsammen NOK 29,9 mill per 31.12.2017 og NOK 28,3 mill, per 31.12.2016.

Note 37 Betingede forpliktelser**Garantier**

	2017	2016
Betalingsgarantier	48.693	42.703
Kontraktsgarantier	82.629	73.422
Lånegarantier	33.134	33.254
Garantiansvar Eika Boligkreditt	8.223	15.323
Sum	172.679	164.702

Rammeavtale med Eika Boligkreditt

Høland og Setskog Sparebank har sammen med øvrige Eikabanker en likviditetsforpliktelse som er lik EBK's likviditetsbehov for de kommende 12 mndr., beregnet ut fra forfall av obligasjoner i perioden.
 Pr. 31.12.2017 var forpliktelsen på NOK 0

For øvrige forpliktelser. Se note 7.

Note 38 Egenkapitalbevis og egenkapitalbevisiere

Egenkapitalbevis	2017	2016
Egenkapitalbevis	68.790	68.790
Overkursfond, bokført verdi	766	766
Utjevningsfond	11.447	7.288

20 største eiere

Etternavn	Fornavn	Beholdning	Eierandel
Taae	Finn Jørgen	24.900	3,62 %
Høland og Setskog elverk		20.000	2,91 %
Holmedahl	Olav	14.050	2,04 %
Philibert	Thomas Christian	13.000	1,89 %
Bunæs	Bente Bjerkek	12.500	1,82 %
Søby- Sancar	Birgitte Løkken	11.489	1,67 %
Jens J. Fallet invest AS		10.600	1,54 %
Malmag Capital AS		10.000	1,45 %
Nordby dødsbo	Kari	10.000	1,45 %
Gro Mjellem AS		9.380	1,36 %
Aanerud	Finn Harald	9.050	1,32 %
O.M. Holding AS		9.000	1,31 %
Eika Gruppen AS		8.955	1,30 %
Braathen	Hroar	8.460	1,23 %
Aanerud	Carl Gudmund	8.200	1,19 %
Sundby	Steinar Gabriel	8.100	1,18 %
Orkdal Sparebank		8.000	1,16 %
Tinn Sparebank		8.000	1,16 %
Vestreng	Hans Olav	8.000	1,16 %
Møller	Jon Henrik	7.416	1,08 %
Sum 20 største		219.100	31,85 %
Sum øvrige eiere		468.800	68,15 %
Sum totalt		687.900	100 %

Egenkapitalbevisene er pålydende kr 100. Pr. 31.12.17 var det 559 egenkapitalbevisiere.

Egenkapitalbevis eiet av medlemmer av forstandskapet, styret, adm. banksjef og andre ledende personer pr. 31.12.17.

Etternavn	Fornavn	Verv	Beholdning	Eierandel
Bolstad	Tove Magnæs	Forstanderskap	5.400	0,78 %
Frøshaug	Geir	Forstanderskap	4.850	0,71 %
Havnås	Endre	Forstanderskap	4.000	0,58 %
Lien	Toril Marie	Forstanderskap	2.000	0,29 %
Havnås	Carl Fredrik	Forstanderskap	1.655	0,24 %
Gangnæs	Aud Østenby	Forstanderskap	531	0,08 %
Kolstad	Sven Henrik	Forstanderskap	500	0,07 %
Martinsen	Boy Erik Waaler	Forstanderskap	200	0,03 %
Veiby	Mariann Heggedal	Forstanderskap	68	0,01 %
Halvorsrud	Lillian	Forstanderskap	68	0,01 %
Bergsjø	Jarle	Styret	600	0,09 %
Hidle	Siri	Styret	500	0,07 %
Hauglum	Ragnhild	Styret	200	0,03 %
Krogstad	Åsmund	Styret	192	0,03 %
Heggedal	Øystein	Styret	124	0,02 %
Udneseter	John-Ivar	Styret	100	0,01 %
Bjørknes	John Sigurd	Adm. banksjef	1.520	0,22 %

For de egenkapitalbevis som er nevnt over er også egenkapitalbevis eiet av ektefelle, mindreårige barn eller foretak der noen av disse har bestemmende innflytelse medregnet.

Note 39 Fortjeneste pr. egenkapitalbevis

	2017	2016
Fortjeneste pr. egenkapitalbevis	10,73	13,38

Egenkapitalbevisbrøken var 17,12% pr. 31.12.2017.

Utbytte blir utbetalt med **NOK 5,00** pr egenkapitalbevis for 2017.

Resultat pr. egenkapitalbevis fremkommer ved å multiplisere årets netto resultat etter fradrag av ikke realiserte poster med egenkapitalbevisbrøken på 17,12 % og dividere dette resultat på antall egenkapitalbevis.

Jfr. note 36

Note 40 Hendelser etter balansedagen

Det har ikke inntruffet hendelser som har innvirkning på bankens regnskap etter 31.12.2017.

Note 41 Transaksjoner med nærstående parter

Bjørkelangen Torg AS, Sparebankenes Eiendomsmegler Akershus AS og Holding 1954 AS er definert som nærstående parter. Høland og Setskog Sparebank har ikke hatt transaksjoner knyttet til disse i 2017.

Note 42 Ytelser til ledende personer

Administrerende banksjef har samme pensjonsordning som gjelder generelt i banken. Ingen ansatte eller tillitsvalgte har avtale om etterlønn ved fratredelse eller egen særskilt avtale om vilkår for oppsigelse. Under gitte betingelser er det en generell bonusordning i banken som i 2017 totalt var på NOK 0,8 mill. Adm. banksjef er ikke omfattet av bonusordningen.

Oppgitte beløp er totalt for hele året eller for ansettelsesperioden hvis kortere.

	Samlede utgifter til lønn og annen godtgjørelse	Herav annen godt- gjørelse	Pensjons kostnad	Lån/kreditt/ sikkerhets- stillelse
Administrerende banksjef	1.498	250	182	1.871
Samlet honor til styret	Honorar		Lån/kreditt/ sikkerhetsstillelse	
	2017	2016	2017	
Styrets leder	56	72	4.451	
Styrets medlemmer for øvrig - sum	186	223	4.981	
Sum honorar og lån til styret	242	295	9.432	
Samlet honorar til øvrige tillitsvalgte	Honorar		Lån/kreditt/ sikkerhetsstillelse	
	2017	2016	2017	
Øvrige tillitsvalgte	8	17	46.469	
Sum honorar og lån til øvrige tillitsvalgte	8	17	46.469	
	2017	2016		
Antall ansatte	40	41		
Antall årsverk	35,5	36,8		

Lån til styret, kontrollkomiteens medlemmer og forstanderskapsmedlemmer er til ordinære kundevilkår.

Lån til ansatte under 3 mill. er til funksjonærvilkår, over 3 mill. er til ordinære kundevilkår.

Sum Lån/kreditt/sikkerhetsstillelse ansatte **81.590**

Rentesubsidiering i forhold til normale lånevilkår til kunder utgjør ca. NOK 0,5mill.

Til generalforsamlingen i Høland og Setskog Sparebank

RSM Norge AS

Filipstad Brygge 1, 0252 Oslo

Pb 1312 Vika, 0112 Oslo

NO 982 316 588 MVA

T +47 23 11 42 00

F +47 23 11 42 01

www.rsmnorge.no

Uavhengig revisors beretning

Uttalelse om revisjonen av årsregnskapet

Konklusjon

Vi har revidert Høland og Setskog Sparebanks årsregnskap som består av balanse per 31. desember 2017, resultatregnskap, utvidet resultatregnskap, oppstilling over endringer i egenkapital og kontantstrømpoppstilling for regnskapsåret avsluttet per denne datoen og noter til årsregnskapet, herunder et sammendrag av viktige regnskapsprinsipper.

Etter vår mening er det medfølgende årsregnskapet avgitt i samsvar med lov og forskrifter og gir et rettviseende bilde av den finansielle stillingen til Høland og Setskog Sparebank per 31. desember 2017 og av bankens resultater og kontantstrømmer for regnskapsåret som ble avsluttet per denne datoen i samsvar med International Financial Reporting Standards som fastsatt av EU.

Grunnlag for konklusjonen

Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder de internasjonale revisjonsstandardene International Standards on Auditing (ISA-ene). Våre oppgaver og plikter i henhold til disse standardene er beskrevet i Revisors oppgaver og plikter ved revisjon av årsregnskapet. Vi er uavhengige av banken slik det kreves i lov og forskrift, og har overholdt våre øvrige etiske forpliktelser i samsvar med disse kravene. Etter vår oppfatning er innhentet revisjonsbevis tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

Sentrale forhold ved revisjonen

Sentrale forhold ved revisjonen er de forhold vi mener var av størst betydning ved revisjonen av årsregnskapet for 2017. Disse forholdene ble håndtert ved revisjonens utførelse og da vi dannet oss vår mening om årsregnskapet som helhet. Vi konkluderer ikke særskilt på disse forholdene.

Beskrivelse av sentrale forhold

Nedskrivning for tap på utlån og fordringer på kunder.

Se note 9 og 10 til årsregnskapet

Nedskrivning for mulige tap på utlån og fordringer på kunder vurderes til å være et sentralt og vesentlig forhold da det kreves høy grad av skjønnsutøvelse og bruk av subjektive vurderinger fra ledelsen. Banken regnskapsfører både gruppevis nedskrivninger og individuelle nedskrivninger for mulige tap på utlån i henhold til IAS 39, hvor nedskrivning skal gjennomføres på det tidspunkt en objektiv tapshendelse har oppstått.

Netto utlån til kunder utgjør 84 % av bankens totale eiendeler. Bankens brutto utlånsportefølje består av kundegruppene PM (privatmarked) og BM (bedriftsmarked). Disse er fordelt med PM 70,8 % / 3 179 385 (tusen) og BM 29,2 % / 1 311 272 (tusen).

THE POWER OF BEING UNDERSTOOD

AUDIT | TAX | CONSULTING

RSM Norge AS is a member of the RSM network and trades as RSM. RSM is the trading name used by the members of the RSM network. Each member of the RSM network is an independent accounting and consulting firm which practices in its own right. The RSM network is not itself a separate legal entity in any jurisdiction.

RSM Norge AS er medlem av/ is a member of Den norske Revisorforening.

Utlånsporteføljen og egenskapene til disse to gruppene er forskjellige, og derfor kreves det ulike tilnærminger i vurderingen av de individuelle nedskrivningene fra ledelsen. En betydelig del av utlånsporteføljen BM består av større næringslån. Ledelsen må følge opp låntakerne med hensyn til betjeningsevne, sikkerhet og kunnskap om engasjementene. Dette danner grunnlag for de individuelle nedskrivningene for BM porteføljen.

Når det gjelder utlånsporteføljen PM består den av mindre engasjementer, men et større antall kunder. Ledelsen overvåker restanser og mislighold i PM porteføljen individuelt. PM porteføljen overvåkes for eventuelle nedskrivninger ved hjelp av risikoklasser (se note 6 og 7) og betalingshistorikk.

Gruppevis nedskrivninger omfatter engasjementer som ikke er fanget opp av individuelle vurderinger (se note 10).

Revisjon av sentrale forhold

Våre revisjonshandlinger inkluderer forståelse av og testing av den interne kontroll og effektiviteten av de viktigste kontrollene innenfor utlån og prosedyrer for nedskrivning for mulig tap på lån. Vår testing av kontrollene gir oss et grunnlag for avklaring av type, tidspunkt og omfanget av våre øvrige revisjonshandlinger. Vi har skaffet oss en forståelse av bankens kredittpolicy, og evaluert prosessene for identifisering av nedskrivningsindikatorer iht. IAS 39.

Vi har kontrollert bankens overholdelse av kredittprosess på et utvalg av kunder med fokus på betjeningsevne og sikkerhet.

For et utvalg av misligholdte og tapsutsatte engasjementer har vi kontrollert ledelsens prognose for kontantstrømmer og verddivurdering av sikkerheter. Vi har evaluert konsistensen av de viktigste forutsetningene, og sammenlignet disse med vår egen forståelse av de aktuelle bransjer og miljøer. Vi har re-kalkulert ledelsens beregning for å verifisere nøyaktigheten av regnskapsførte nedskrivninger.

I tillegg har vi på et utvalg av friske engasjementer vurdert om låntakers betjeningsevne og sikkerhet er tilfredsstillende, og at det ikke foreligger indikasjoner på nedskrivningsbehov. Utvalget er basert på bevilgningsprotokoll og risikoklassifiseringssystemet. Med hensyn til de gruppevis nedskrivninger har vi blant annet kontrollert grunnlaget for ledelsens beregninger, anvendt modell og nivået på totale nedskrivninger mot bransjenorm.

Totalt sett samsvarer vår vurdering av bankens totale nedskrivninger med ledelsens vurdering. Vi har også verifisert nøyaktigheten i noteinformasjon til årsregnskapet vedrørende nedskrivning og kredittrisiko (se note 9-10).

Øvrig informasjon

Ledelsen er ansvarlig for øvrig informasjon. Øvrig informasjon består av årsberetningen, men inkluderer ikke årsregnskapet og revisjonsberetningen.

Vår uttalelse om revisjonen av årsregnskapet dekker ikke øvrig informasjon, og vi attesterer ikke den øvrige informasjonen.

I forbindelse med revisjonen av årsregnskapet er det vår oppgave å lese øvrig informasjon med det formål å vurdere hvorvidt det foreligger vesentlig inkonsistens mellom øvrig informasjon og årsregnskapet, kunnskap vi har opparbeidet oss under revisjonen, eller hvorvidt den tilsynelatende inneholder vesentlig feilinformasjon.

Dersom vi konkluderer med at den øvrige informasjonen inneholder vesentlig feilinformasjon er vi pålagt å rapportere det. Vi har ingenting å rapportere i så henseende.

Styrets og administrerende banksjefs ansvar for årsregnskapet

Styret og administrerende banksjef (ledelsen) er ansvarlig for å utarbeide årsregnskapet i samsvar med lov og forskrifter, herunder for at det gir et rettviseende bilde i samsvar med International Financial Reporting Standards som fastsatt av EU. Ledelsen er også ansvarlig for slik internkontroll som den finner nødvendig for å kunne utarbeide et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller feil.

Ved utarbeidelsen av årsregnskapet er ledelsen ansvarlig for å ta standpunkt til bankens evne til fortsatt drift, og på tilbørlig måte å opplyse om forhold av betydning for fortsatt drift. Forutsetningen om fortsatt drift skal legges til grunn for årsregnskapet med mindre ledelsen enten har til hensikt å avvikle banken eller å legge ned virksomheten, eller ikke har noe realistisk alternativ til dette.

Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet

Vårt mål med revisjonen er å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet som helhet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil, og å avgi en revisjonsberetning som inneholder vår konklusjon. Betryggende sikkerhet er en høy grad av sikkerhet, men ingen garanti for at en revisjon utført i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder ISA-ene, alltid vil avdekke vesentlig feilinformasjon som eksisterer. Feilinformasjon kan oppstå som følge av misligheter eller utilsiktede feil. Feilinformasjon blir vurdert som vesentlig dersom den enkeltvis eller samlet med rimelighet kan forventes å påvirke økonomiske beslutninger som brukerne foretar basert på årsregnskapet.

Som del av en revisjon i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder ISA-ene, utøver vi profesjonelt skjønn og utviser profesjonell skepsis gjennom hele revisjonen. I tillegg:

- identifiserer og anslår vi risikoen for vesentlig feilinformasjon i regnskapet, enten det skyldes misligheter eller utilsiktede feil. Vi utformer og gjennomfører revisjonshandlinger for å håndtere slike risikoer, og innhenter revisjonsbevis som er tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon. Risikoen for at vesentlig feilinformasjon som følge av misligheter ikke blir avdekket, er høyere enn for feilinformasjon som skyldes utilsiktede feil, siden misligheter kan innebære samarbeid, forfalskning, bevisste utelatelser, uriktige fremstillinger eller overstyring av internkontroll.
- opparbeider vi oss en forståelse av den interne kontroll som er relevant for revisjonen, for å utforme revisjonshandlinger som er hensiktsmessige etter omstendighetene, men ikke for å gi uttrykk for en mening om effektiviteten av bankens interne kontroll.
- evaluerer vi om de anvendte regnskapsprinsippene er hensiktsmessige og om regnskapsestimatene og tilhørende noteopplysninger utarbeidet av ledelsen er rimelige.
- konkluderer vi på hensiktsmessigheten av ledelsens bruk av fortsatt drift-forutsetningen ved avleggelsen av regnskapet, basert på innhentede revisjonsbevis, og hvorvidt det foreligger vesentlig usikkerhet knyttet til hendelser eller forhold som kan skape tvil av betydning om bankens evne til fortsatt drift. Dersom vi konkluderer med at det eksisterer vesentlig usikkerhet, kreves det at vi i revisjonsberetningen henleder oppmerksomheten på tilleggsopplysningene i regnskapet, eller, dersom slike tilleggsopplysninger ikke er tilstrekkelige, at vi modifierer vår konklusjon om årsregnskapet og årsberetningen. Våre konklusjoner er basert på revisjonsbevis innhentet inntil datoen for revisjonsberetningen. Etterfølgende hendelser eller forhold kan imidlertid medføre at banken ikke fortsetter driften.
- evaluerer vi den samlede presentasjonen, strukturen og innholdet, inkludert tilleggsopplysningene, og hvorvidt årsregnskapet representerer de underliggende transaksjonene og hendelsene på en måte som gir et rettviseende bilde.

Vi kommuniserer med styret blant annet om det planlagte omfanget av revisjonen og til hvilken tid revisjonsarbeidet skal utføres. Vi utveksler også informasjon om forhold av betydning som vi har avdekket i løpet av revisjonen, herunder om eventuelle svakheter av betydning i den interne kontrollen.

Vi gir styret en uttalelse om at vi har etterlevd relevante etiske krav til uavhengighet, og om at vi har kommunisert og vil kommunisere med dem alle relasjoner og andre forhold som med rimelighet kan tenkes å kunne påvirke vår uavhengighet, og, der det er relevant, om tilhørende forholdsregler.

Av de sakene vi har kommunisert med styret, tar vi standpunkt til hvilke som var av størst betydning for revisjonen av årsregnskapet for den aktuelle perioden, og som derfor er sentrale forhold ved revisjonen. Vi beskriver disse sakene i revisjonsberetningen med mindre lov eller forskrift hindrer offentliggjøring av saken, eller dersom vi, i ekstremt sjeldne tilfeller, beslutter at en sak ikke skal omtales i beretningen siden de negative konsekvensene av en slik offentliggjøring med rimelighet må forventes å oppveie allmennhetens interesse av at saken blir omtalt.

Uttalelse om øvrige lovmessige krav

Konklusjon om årsberetningen

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, mener vi at opplysningene i årsberetningen om årsregnskapet, forutsetningen om fortsatt drift og forslaget til anvendelse av overskuddet er konsistente med årsregnskapet og i samsvar med lov og forskrifter.

Konklusjon om registrering og dokumentasjon

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger vi har funnet nødvendig i henhold til internasjonal standard for attestasjonsoppdrag (ISAE) 3000 «Attestasjonsoppdrag som ikke er revisjon eller forenklet revisorkontroll av historisk finansiell informasjon», mener vi at ledelsen har oppfylt sin plikt til å sørge for ordentlig og oversiktlig registrering og dokumentasjon av bankens regnskapsopplysninger i samsvar med lov og god bokføringsskikk i Norge.

Oslo, 8. februar 2018
RSM Norge AS

Johan Thulin Bringsverd
Statsautorisert revisor